

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Kristýna Mařátková

Vzestup radikalismu na půdě Evropského parlamentu

Úspěch radikálních stran ve volbách do EP v roce 2009

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. Dan Marek, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24. 6. 2011

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. Danu Markovi, Ph.D., M.A. za vedení práce, veškeré cenné rady, připomínky a pomoc při tvorbě práce. Dále bych také ráda poděkovala všem, kteří se podíleli na finálních úpravách celé práce.

Abstrakt

Tato práce se zabývá úspěchem radikálních stran ve volbách do Evropského parlamentu 2009, konkrétně úspěchem Britské národní strany, Strany za svobodu a Jobbiku. Cílem práce je zjistit, jaké příčiny způsobily vysoký zisk těchto stran pomocí teorie voleb druhého řádu a faktorů, které jsou považovány za napomáhající úspěchu radikálních pravicových stran. V tomto kontextu bude analyzován vliv jednotlivých proměnných, tedy rozdílného chování voličů v druhořadých a prvořadých volbách, zvyšující se nezaměstnanost, zvyšující se množství imigrantů a nastavení volebního systému, jež napomohly BNP, PVV a Jobbik získat překvapivě vysokou volební podporu v roce 2009.

Klíčové slova: volby do Evropského parlamentu, radikálně pravicové strany, volby prvního a druhého řádu, imigrace, nezaměstnanost, volební systémy.

Abstract

This bachelor thesis deals with the phenomenon of success of extreme right parties in elections to European parliament 2009, specifically success of British national party, Party for freedom and Jobbik. The aim of the paper is to investigate which elements caused high support for these parties, using second order election theory and factors considered as advantageous for extreme right parties support. In this context different voting behavior in different elections (first order and second order), rising rate of unemployment, rising number of immigrants and type of electoral system will be analyzed as variables which helped BNP, PVV and Jobbik to gain high unexpected support in 2009.

Key words: European Parliament elections, radical right parties, first and second order elections, immigration, unemployment, electoral systems.

Obsah

Úvod.....	7
1 Teorie a aspekty úspěchu radikálních stran.....	13
1.1 Teorie voleb druhého řádu	13
1.2 Teorie extremismu	17
1.3 Aspekty přispívající k úspěchu radikálních stran.....	18
1.3.1 Socioekonomická situace.....	18
1.3.2 Volební systém	20
2 Strany a jejich charakteristika	23
2.1 British national party - Britská národní strana	23
2.2 Partij voor de Vrijheid – Strana za svobodu.....	25
2.3 Jobbik – Hnutí za lepší Maďarsko	27
3 Volby do Evropského parlamentu 2009 jako volby druhého řádu.....	29
3.1 Velká Británie	29
3.2 Nizozemí	31
3.3 Maďarsko	33
4 Vliv výše nezaměstnanosti, množství imigrantů v zemi a působení volebního systému na volební výsledky BNP, Jobbik a PVV.....	37
4.1 Výše nezaměstnanosti	37
4.1.1 Britská národní strana a nezaměstnanost ve Velké Británii	37
4.1.2 PVV a výše nezaměstnanosti v Nizozemí	38
4.1.3 Jobbik a výše nezaměstnanosti v Maďarsku.....	39
4.2 Vliv množství imigrantů na podporu BNP, PVV a Jobbiku	41

4.2.1	Množství imigrantů ve Velké Británii a strana BNP	41
4.2.2	Množství imigrantů v Nizozemí a PVV	42
4.2.3	Jobbik a množství imigrantů v Maďarsku	44
4.3	Volební systém.....	45
4.3.1	Velká Británie	46
4.3.2	Nizozemí.....	48
4.3.3	Maďarsko	50
4.4	Shrnutí vlivu jednotlivých faktorů na úspěch BNP, PVV a Jobbik	53
	Závěr	55
	Seznam zkratk	59
	Prameny a literatura	60
	Prameny.....	60
	Literatura	67
	Přílohy.....	72
	Volební výsledky stran – procento získaných hlasů	72
	Výše nezaměstnanosti	73
	Množství imigrantů	75
	Volební výsledky stran – procento získaných hlasů a procento získaných křesel	76

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou úspěchu tří radikálních stran British national party (BNP), Jobbik-Magyarországért Mozgalom a Partij voor de Vrijheid (PVV) ve volbách do Evropského parlamentu (EP) v roce 2009. Cílem této práce je hledání příčin vzrůstu úspěšnosti těchto stran, přičemž se zaměřuje na dvě hlavní skupiny faktorů, které měly volební zisky stran ovlivnit. První skupinou jsou aspekty vyplývající z teorie voleb druhého řádu. V tomto případě bude pozornost věnována především přesunům hlasů od stran vládních ke stranám nevládním a od stran velkých ke stranám malým. V druhé skupině faktorů se nachází tyto proměnné: nezaměstnanost, množství imigrantů a nastavení volebního systému. Právě tyto faktory jsou nejčastěji diskutovanými aspekty při hledání příčin úspěchu radikálních stran. Snahou bude odpovědět na otázku, zda tyto výše vyjmenované aspekty přispěly k úspěchu BNP, Jobbiku a PVV ve volbách do EP 2009 a zda se vyskytovaly u všech stran.

Existuje několik hlavních důvodů, které vedly k výběru tohoto tématu. Zaprvé, příčiny úspěchů radikálních stran sice již byly předmětem řady výzkumů, jednalo se však především o úspěch radikálních stran na úrovni voleb národních nikoli voleb evropských. Jedná se tedy o poměrně neprobádanou oblast. Zadruhé, zisky stran BNP a PVV ve volbách do EP 2009 byly nejen velmi překvapující, ale taktéž vůbec největší za celou dobu existence těchto stran (jen strana Jobbik dokázala zisk v evropských volbách 2009 překonat v roce 2010), což dělá výzkum této problematiky velice přínosným pro možné vysvětlení tohoto faktu. V neposlední řadě pak byla důvodem výběru zpracovaného tématu také jeho aktuálnost, jelikož práce operuje zejména s volebními výsledky z minulého a předminulého roku, stejně jako s nejaktuálnějšími daty týkajícími se socioekonomické situace v jednotlivých zemích.

Geograficky je práce vymezena západní a střední Evropou, přičemž se koncentruje zejména na tři země Evropské Unie, v nichž trojice zkoumaných stran působí. Jedná se o Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Nizozemí a Maďarsko. Časově je možné práci vymežit obdobím od roku 2005, kdy proběhly národní parlamentní volby ve Velké Británii (v roce 2006 pak proběhly národní parlamentní volby v Nizozemí a Maďarsku), do roku 2010, kdy se uskutečnily následující národní parlamentní volby ve všech třech státech. Samotná teorie a dřívější vědecké poznatky, ze kterých vycházím, však sahají až do 70. let minulého století.

Práce se člení do dvou částí a čtyř hlavních kapitol. První část, která je také první kapitolou, je teoretickou částí práce. Je v ní popsána jednak teorie voleb druhého řádu a aspekty z ní vyvozené, jednak aspekty, které vytvářejí příznivé prostředí pro úspěch radikálních stran, jež byly dosud na akademické půdě zkoumány. Tato teoretická část poskytuje základní rámec, na jehož základě je ve druhé části práce prováděna analýza konkrétních dat.

Druhá kapitola, která již spadá do druhé části práce, se zabývá základní charakteristikou BNP, Jobbiku a PVV. Je zde nastíněn vznik těchto stran, jednotlivé aspekty jejich politického programu a jejich dosavadní volební výsledky. Třetí kapitola je vystavěna na analýze volebních výsledků těchto stran ve volbách do EP v roce 2009. Nejprve jsou zde zkoumány rozdílnosti v ziscích jednotlivých stran na evropské úrovni (tedy úrovni voleb druhého řádu) s výsledky stran v posledních národních parlamentních volbách (tedy volbách první řádu), v souvislosti s tímto výzkumem pak budou následně hledány přesuny hlasů od velkých stran a vládních stran k těmto malým, radikálním stranám. Poslední kapitola sleduje vztah mezi třemi proměnnými, kterými jsou výše nezaměstnanosti, množství imigrantů v zemi a nastavení volebního systému, a úspěchem BNP, Jobbiku a PVV.

V práci je ověřováno několik hypotéz:

- 1) *Odlišné chování voličů v prvořadých a druhořadých volbách a s tím spojený přesun hlasů od velkých (vládních) stran k malým byl první příčinou nárůstu volební podpory pro BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 2) *Zvyšující se nezaměstnanost jednotlivých zemí byla druhou příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 3) *Zvyšující se počet imigrantů, přicházejících do jednotlivých zemí, byl třetí příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 4) *Nastavení poměrného volebního systému a jeho větší proporcionalita pro volby do EP bylo čtvrtou příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*

Závislou proměnnou, která je v práci zkoumána, je úspěch tří radikálních stran ve volbách do EP. Nezávislými proměnnými jsou přesun hlasů od velkých (vládních) stran k malým, nezaměstnanost, množství imigrantů v zemi a volební systém, přičemž mezi nimi neexistuje vztah závislosti. Práce je metodologicky pojímána jako případová studie, ve které jsou analyzovány příčiny úspěchu tří radikálních stran ve volbách do

EP. Dále jsou na základě komparativní metody porovnávány jejich zisky nejprve na národní úrovni s úrovní evropskou (a to sice u jednotlivých stran zvlášť), v druhé řadě jsou pak porovnávány příčiny, jež vedly k úspěchu těchto tří stran, mezi sebou. K ověření výše zmíněných hypotéz byl zvolen deskriptivně-analytický přístup.

Téma úspěchu radikálních stran stejně jako téma evropských voleb a teorií voleb druhého řádu se v české literatuře objevuje velmi sporadicky, a proto práce vychází převážně ze zahraničních zdrojů. Vzhledem k tomu, že většina odborných článků nebyla dostupná online v internetových databázích, články byly často získávány přímo od autorů formou emailové korespondence. V teoretické části práce je čerpáno především z článků Karlheize Reifa a Hermanna Schmitta *Nine Second-Order National Elections – A Conceptual Framework For the Analysis of European Elections Results*, jež poskytují základní východiska teorie voleb druhého řádu, kterou autoři sestavili na základě testování prvních přímých voleb do EP v roce 1979. Teorie je poté doplňována a upřesňována po každých následujících evropských volbách. Například se jedná o článek Michaela Marshe *Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections*, v němž autor zkoumá platnost tezí Reifa a Schmitta po proběhnutých čtyřech evropských volbách. Stejně tak se Pippa Norris ve svém článku *Nomination: Second-order elections revised* pokouší o revizi klíčových aspektů původní teorie Reifa a Schmitta, Michael Marsh a Simona Hixe pak ve svém článku *Punishment or protest? Understanding European Parliament elections* vysvětlují na základě analýzy evropských voleb od roku 1979 do roku 2004 důvody rozdílného hlasování voličů ve volbách do EP. Všechny tyto tři články jsou velmi kvalitním hodnocením účinků druhořadých voleb a jejich závěry vycházejí z rozsáhlého výzkumu.

Novodobější články týkající se voleb do EP a teorie voleb druhého řádu byly mnohdy čerpány z databáze evropských volebních studií PIREDEU, jež archivuje články z konferencí týkajících se posledních evropských voleb. V tomto ohledu zmíním článek Sary Hobolt a Jae Jae Spoon *Motivating the European voter: Parties, Issues, and campaigns in European Parliament Elections*. Autorky v článku hodnotí jednotlivé aspekty voleb do EP 2009 a komparují je s předchozími volbami do EP. Především se však zaměřují na chování voličů a změny v jejich hlasování, které je podle nich motivováno na základě tří odlišných faktorů, jimiž je „upřímnost“ volení, strategické protestní volení a specifická aréna voleb. Přestože článek nebyl pro práci přínosný z pohledu analýzy chování jednotlivých voličů, jelikož ve své práci nepracuji s daty na

individuální úrovni, byly z něj získány cenné informace týkající se teorie voleb druhého řádu a jejich účinků.

Cliff Carruba a Richard Timpone pak v rámci teorie voleb druhého řádu ve svém článku *Explaining Vote Switching Across First and Second Order Elections: Evidence from Europe* identifikovali několik důvodů, proč voliči volí ve volbách do EP jinak než v národních volbách. Závěry, ke kterým autoři dochází, jsou dalším podstatným rozvinutím teorie voleb druhého řádu. Z českého prostředí mi byla velmi přínosnou kniha Pavla Šaradína *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*, ve které můžeme nalézt ucelený přehled vývoje teorie voleb druhého řádu od jejího vzniku až po současnost.

Jako východisko teorií extremismu byl stěžejním především sborník *Radikalismus a jeho projevy v současném světě*, kde nalezneme obecné teorie týkající se extremismu a radikalismu a jeho vzestupu v dnešní době. Úspěch radikálních stran je v zahraniční literatuře zkoumán již od 80. let minulého století, k největším nárůstu však došlo v souvislosti s vysokými volebními zisky těchto stran v zemích Francie, Rakouska, Nizozemí a Německa. Hans-Georg Betz napsal hned několik článků týkajících se vzrůstu radikalismu v Západní Evropě a taktéž knihu s názvem *Radical right wing populism in Western Europe*. Autor se zde zabývá charakteristikou narůstajícího radikalismu a taktéž úspěchy jednotlivých radikálních stran v Evropě.

Velmi kvalitní a přínosný byl článek Kaie Arzheimra *Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980-2002*, který detailně zkoumá faktory úspěchu radikálních stran v období 1980 až po rok 2002. Další odborná práce, která je využívána, je práce Pippy Norris. Ve své knize *Radical right: Voters and parties in the regulated market* se zabývá tím, zda rozsah ideologického hlasování závisí na volebním systému, a argumentuje, že sociostrukturální faktory nemohou vysvětlit úspěch radikálních stran a že hlavní vliv má volební systém. Bohužel již však dostatečně nezdůvodňuje, proč tomu tak je. Článek *Conditions favouring parties of the extreme right in Western Europe* od Roberta Jackmana a Karin Volpert byl obsahově nejen velmi zajímavý, ale taktéž dobře pochopitelný a jejich výzkum rozhodně přispěl k výzkumu příčin úspěchu radikálních stran. Po stránce faktografické však jeho hodnota klesá vzhledem k chybám ve výzkumu (například v roce 1989 se ve Velké Británii nekonaly parlamentní volby, jak autoři píší).

Fakta týkající se jednotlivých stran byla získávána především z internetových zdrojů. Každá ze tří stran má své vlastní internetové stránky, na kterých se můžeme

dočíst základní informace o historii strany, programu, aktualitách týkajících se strany atd. Poměrně problematické bylo získávání informací v případě PVV, jelikož webové stránky strany jsou bohužel jen v nizozemštině. Z toho důvodu bylo čerpáno také z jiných zdrojů, například z webových stránek *eurabia.cz*, *cevro.cz*, *idnes.cz* nebo *news.bbc.co.uk*. Naopak data ohledně strany Jobbik problematické získat nebylo vzhledem k tomu, že její oficiální stránky jsou k dispozici nejen v maďarštině, ale taktéž v angličtině. Další informace ohledně jednotlivých stran je možné nalézt v odborných článcích. Jde například o článek *Angry White Men: Individual and Contextual Predictors of Support for the British National Party* od Roberta Forda a Matthew Goodwina popisující velmi přehledně historii a vývoj strany. Samotná analýza, ve které je zkoumán typ lidí, kteří stranu nejčastěji volí, má však nedostatek v tom smyslu, že je prováděna pouze na území Anglie. Další části Velké Británie do analýzy zahrnuté nebyly, což může v důsledku výsledků ovlivnit.

V případě informací o volebních systémech Velké Británie, Nizozemí a Maďarska bylo vycházeno z knih, které se primárně zabývají politickými a volebními systémy jednotlivých států a jsou kvalitním východiskem pro detailní studium politických systémů jednotlivých zemí. Jedná se například o knihu *Dutch governance and politics* autorů Rudy Andewega a Galen Irwina, kde je možné nalézt podrobné informace týkající se politického systému Nizozemí. Maďarský volební systém je srozumitelně popsán například ve sborníku *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*, editovaného Tomášem Lebedou a Miroslavem Novákem, nebo například v článku *Electoral system origins: Institutional choice in Hungary* od Kennetha Bennoita a Johna Schiemanna, který se taktéž věnuje tématice vzniku maďarského volebního systému a jeho účinkům. Charakter a účinky britského volebního systému jsou výstižně popsány ve sborníku *Volební systémy* autorů Romana Chytilka, Tomáše Lebedy, Dalibora Čalouda a Jabuba Šeda, z něhož bylo rovněž čerpáno. Taktéž kniha Tomáše Lebedy *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence* není v kontextu práce opomenutelná vzhledem k její detailně zpracované charakteristice jednotlivých volebních systémů a jejich účinků v praxi. Pro podrobnou analýzu a komparaci míry proporcionality jednotlivých volebních systémů měl nesporný přínos článek *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality* od již zmíněného odborníka Tomáše Lebedy, věnující se charakteristice a srovnání jednotlivých indexů pro měření proporcionality.

Samotné volební výsledky nebylo těžké dohledat; výsledky voleb do EP byly získány z webových stránek *europarl.europa.eu*, výsledky voleb ve Velké Británii je možné čerpat buď ze stránek parlamentu, nebo ze stránek stanice *BBC news.bbc.co.uk*, výsledky voleb v Maďarsku jsou přehledně k dispozici na stránkách *Národní volební kanceláře valasztas.hu* a výsledky voleb v Nizozemí je možné nalézt na webových stránkách *Tweede Kamer* (dolní komory parlamentu) *parlement.com*, ačkoli jsou k dispozici bohužel jen v nizozemštině. K získání informací ohledně jednotlivých voleb bylo také využíváno zpravodajských serverů *idnes.cz*, *aktuálně.cz*, a *news.bbc.co.uk*.

Výši nezaměstnanosti v jednotlivých obdobích v jednotlivých státech, jež byly potřebné pro ověření druhé a třetí hypotézy, byly ve většině případů nalezeny na stránkách *Eurostatu*. Využila jsem také emailové konzultace s *Mezinárodní organizací pro imigraci (IOM)*. Díky ní jsem získala přínosné rady ohledně problematiky získávání přesnějších informací týkajících se imigrace a zároveň mi byly poskytnuty dokumenty, jež zahrnují výši nezaměstnanosti u konkrétních zemí v jednotlivých obdobích posledních let. V případě informací o množství imigrantů *Eurostat* bohužel zatím disponuje jen daty do roku 2008, u některých zemí dokonce ani daty z let předchozích a především byly v databázi nalezeny statistické chyby v jednotlivých číslech (například u množství imigrantů ve Velké Británii v roce 2004, 2007 atp.), z toho důvodu bylo nutností dohledat tyto data pro jednotlivé země v jiných zdrojích. Množství imigrantů ve Velké Británii do roku 2010 jsem našla na webových stránkách *Kanceláře pro národní statistiku* (Statistický úřad Velké Británie). Informace ohledně množství imigrantů do roku 2010 v Nizozemí jsem získala z webových stránek společnosti *CBS, statistického úřadu v Nizozemí*. Velmi problematickým se stalo získávání informací o množství imigrantů v Maďarsku po roce 2008. Vzhledem k tomu, že tyto informace se v současnosti ještě na internetu nenachází (disponuje jimi jen Centrální statistický úřad v Maďarsku, který je prozatím nezveřejnil), kontaktovala jsem úředníky tohoto statistického úřadu a ti mi data poskytli. Přesné množství imigrantů v Maďarsku pro rok 2010 bude známo až v průběhu tohoto roku, z toho důvodu čerpám z předběžné zprávy *Centrálního statistického úřadu v Maďarsku* pro rok 2010. Množství imigrantů, přicházejících do Maďarska v letech předchozích, jsem získala taktéž z této instituce.

1 Teorie a aspekty úspěchu radikálních stran

Hlavním cílem této kapitoly je představit teorii voleb druhého řádu, znaky voleb druhého řádu a dosavadní výzkum tohoto fenoménu. Navíc bude na tomto místě prezentována teorie extremismu a dále jednotlivé aspekty, které jsou diskutovány v kontextu úspěchu radikálních stran. Jedná se o nezaměstnanost, množství imigrantů v zemi a podobu volebního systému.

1.1 Teorie voleb druhého řádu

Teorie voleb druhého řádu byla nejlépe popsána na prvních přímých volbách do Evropského parlamentu v roce 1979 Karlheinzem Reifem a Hermannem Schmittem.¹ Základním bodem, na kterém teorie stojí, je fakt, že lidé volí jinak ve volbách prvního řádu než ve volbách řádu druhého.² V parlamentních režimech jsou volbami prvního řádu volby parlamentní, volby prezidentské jsou volbami druhého řádu. Naopak v prezidentských systémech jsou volbami prvního řádu volby prezidentské a parlamentní volby jsou volby druhého řádu.³ K volbám druhého řádu patří všeobecně kromě voleb evropských také volby do většiny horních komor parlamentu, komunální volby, referenda atd.⁴ Mezi evropskými volbami a ostatními druhy voleb druhého řádu je však rozdíl. „To, co odlišuje volby do EP od ostatních voleb druhého řádu je fakt, že překračují národní hranice. Všechny ostatní volby druhého řádu jsou vlastně subnárodními arénami a politickými a administrativními subsystemy.“⁵

Voliči posuzují důležitost voleb podle toho, co v nich mohou ovlivnit; zajímají se nejvíce o věci na národní úrovni, např. hospodaření státu, daňová politika, sociální politika apod.⁶ Volby prvního řádu nabízejí voličům možnost vybrat si stranu, která bude vládnout jejich zemi, zatímco volby druhého řádu jsou méně významné, protože

---

¹ ŠARADÍN, Pavel: *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*. Olomouc 2008, s. 30.

² HOBOLT, Sara B. – SPOON, Jae-Jae: *Motivating the European voter: Parties, Issues, and campaigns in European Parliament Elections*. Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu 18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU, s. 1.

³ REIF, Karlheinz – SCHMITT, Hermann: *Nine Second-order National Elections – A Conceptual Framework For the Analysis of European Elections Results*. *European Journal of Political Research*, 8, 1980, č. 3, s. 8-9.

⁴ ŠARADÍN, P.: c. d., s. 31.

⁵ REIF, K. – SCHMITT, H.: *Nine Second-order National Elections – A Conceptual Framework For the Analysis of European Elections Results*. *European Journal of Political Research*, s. 11.

⁶ ŠARADÍN, P.: c. d., s. 31.

voliči volí z jejich pohledu méně důležité úředníky.⁷ Reif a Hermann ve své práci z roku 1980 vycházejí z teorie volebních cyklů, již představili Dinkel, Tufte, Goodhard a Bhansalim. Ta říká, že vládnoucí strany se v různých etapách svého funkčního období setkávají s odlišnou volební podporou oproti té, kterou získaly při národních volbách.⁸ V souvislosti s tímto Reif a Hermann tvrdí: „Na základě cyklického vzorce vládnoucí strany většinou ztrácejí podporu ve volbách druhého řádu, především v polovině volebního období, neboť lidé vidí ve volební soutěži příležitost, jak se vymezit proti stávající administrativě.“⁹ Michael Marsh tento aspekt nazývá příkladem manifestace antivládního hlasování. Potvrzuje, že největší ztráty vládních stran jsou uprostřed volebního období, ale dodává, že dál se ztráty již nezvětšují.¹⁰ Sarah Hobolt dále v roce 2009 zjistila, že voliči zběhávají od vládních stran, pokud jsou jejich názory na Evropskou Unii více euroskeptické než názory vládní strany, kterou volili v národních volbách.¹¹ Dalším důvodem ztrát vládních stran může být fakt, že voliči volí jiné strany v jiných druzích voleb, aby „vyrovnali“ obsah jednotlivých politik.¹²

Reif a Schmitt po prvních přímých volbách do EP v roce 1979 uvádí osm znaků voleb do Evropského parlamentu jakožto voleb druhého řádu:

1. Nižší volební účast
2. Větší šance pro malé a nové strany
3. Vyšší procento neplatných hlasů
4. Vládní strany ztrácejí podporu
5. Voliči se méně rozhodují stranicky, podporují více osobnosti
6. Volby do EP překračují národní hranice
7. Čím jsou odlišnější pravidla od národní tradice, tím je volební účast nižší
8. Role kampaní je důležitější než v případě voleb prvního řádu, a to proto, že jim voliči i média věnují menší pozornost.¹³

---

⁷ NORRIS, Pippa: *Nomination: Second-order elections revised*. European Journal of Political research, 31, 1997, č. 1, s. 111.

⁸ ŠARADÍN, P.: c. d., s. 31.

⁹ Tamtéž, s. 33.

¹⁰ MARSH, Michael: *Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections*. British Journal of Political Science, 28, 1998, s. 606.

¹¹ HOBOLT, Sara B. – SPOON, Jae-Jae – TILLEY, James: *A vote against Europe? Explaining defection at the 1999 and 2004. European Parliament elections*. British Journal of Political Science 39, 2009, č. 1, s. 98.

¹² CARRUBBA, Cliff – TIMPONE, Richard J.: *Explaining Vote Switching Across First and Second Order Elections: Evidence from Europe*. Comparative Political Studies, 38, 2005, č. 31, s. 22.

¹³ ŠARADÍN, P.: c. d., s. 32.

Po druhých přímých volbách do EP v roce 1984 Reif upřesňuje své původní tvrzení:

1. Kampaně voleb druhého řádu neobsahují jen témata voleb druhého řádu, ale také většinu témat voleb prvního řádu.
2. Volební účast ve volbách druhého řádu je pravidelně nižší než u voleb prvního řádu a odráží rozdíl v závažnosti mezi volbami prvního a druhého řádu.
3. Menší, nové a radikálnější strany mají větší šanci uspět ve volbách druhého řádu než ve volbách prvního řádu.
4. Ve volbách druhého řádu výsledky vládnoucích stran ovlivňuje křivka popularity těchto stran v jednotlivých fázích volebního cyklu.¹⁴

Michael Marsh k třetímu bodu dodává, že zisky jsou větší hlavně u velmi malých stran¹⁵ a naopak ztráty bývají největší u stran, které získaly nad 30% v posledních národních volbách.¹⁶ K dalším znakům voleb druhého řádu ještě přidává fakt, že výsledky evropských voleb jsou ukazatelem pro příští národní volby prvního řádu.¹⁷

V roce 1997 Pippa Norris v konfrontaci s Reifem upřesňuje znaky voleb druhého řádu především vzhledem k proměnám volební podpory vládních stran v různých fázích volebního cyklu. Domnívá se, že vládní strany často ztrácejí podporu ve volbách druhého řádu uprostřed volebního období, vzhledem k tomu, že lidé mají možnost v tomto období ukázat svou nespokojenost se současnou vládou a hlasovat protestně, přičemž malé strany jsou největšími příjemci protestních hlasů na úkor vlády.¹⁸

V souvislosti s protestním hlasováním proti vládě je také nezbytné uvést přítomnost protestního hlasování proti EU jako celku ve volbách do EP. Michael Marsh a Simon Hix uvádějí, že radikální strany, ať již z levého či pravého politického spektra, mají větší tendence být anti-evropské. Toto je další důvod, proč jsou radikální strany úspěšnější ve volbách druhého řádu než ve volbách národních.¹⁹

---

¹⁴ Tamtéž, s. 34.

¹⁵ Uvádí ty s podporou nižší než 4%.

¹⁶ MARSH, M.: *Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections*. s. 606.

¹⁷ Tamtéž, s. 606.

¹⁸ NORRIS, P.: *Nomination: Second-order elections revised.*, s. 112.

¹⁹ HIX, Simon – MARSH, Michael: *Punishment or protest? Understanding European Parliament elections*. *The Journal of Politics*, 69, č. 2, 2007, s. 497. (<http://search.ebscohost.com>)

Cliff Carrubba a Richard J. Timpono k výše uvedenému prvnímu důvodu ztrát vládních stran ve prospěch menších stran dodávají druhý důvod a tím je možnost „hlasovat srdcem“ aneb podle své skutečné názorové orientace. Voliči se nebojí případného propadnutí jejich hlasů a nemusí hlasovat strategicky, jelikož volby do EP jsou pro ně jen symbolické a strany, které v nich uspějí, nebudou vytvářet vládu.²⁰ Reif pak dodává, že vedle menších, nových a radikálnějších stran jsou ve volbách druhého řádu také úspěšnější populistické a protestní strany.²¹ Dalším typickým přístupem voličů k volbám do EP kromě změny strany, pro kterou hlasují, je možnost, že volit vůbec nejdou,²² z čehož nám pak vyplývá již výše zmíněná nižší volební účast.²³

V dnešní době jsou v souvislosti s volbami druhého řádu uváděny hlavně tyto čtyři aspekty:

1. Jedná se vlastně o referendum o vládě; voliči využívají tyto volby do EP k tomu, aby vyjádřili svůj souhlas či nesouhlas s jejich domácími vládami.
2. Voliči v těchto volbách vyjadřují své skutečné preference, „hlasují srdcem“²⁴ namísto strategického hlasování jako v případě národních voleb prvního řádu. Voliči se nebojí hlasovat pro malou stranu, protože v tomto případě nemají co ztratit, zatímco v národních volbách se bojí propadnutí svého hlasu, který je pro ně důležitý a proto volí takticky.
3. Voliče vede k odlišnému hlasování preference různých politik a sledování různých zájmů v odlišných druzích voleb.
4. Voliči volí jiné subjekty, protože nechtějí, aby vládla jedna strana. Nechtějí v politice prosazování krajností, ale kompromis. Toto se nazývá teorie vyvažování.²⁵

Teorie voleb druhého řádu je dominantním rámcem pro zkoumání voleb do EP za posledních 30 let a velké množství empirických studií tuto teorii potvrdilo.²⁶ Ve

---

²⁰ CARRUBBA, C. – TIMPONE, R. J.: c. d., s. 22.

²¹ ŠARADÍN, P.: *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*, s. 34.

²² HOBOLT, S. B. – SPOON, J.-J.: *Motivating the European voter: Parties, Issues, and campaigns in European Parliament Elections*, s. 2.

²³ Více viz ŠARADÍN, Pavel: ŠARADÍN, P.: c. d., BERNHAGEN, Patrick – ROSE, Richard: *Political effects of low turnout at EP elections*. Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu 18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU., CLARK, Nick: *Explaining Low Turnout in EP Elections: Voter's Perceptions of the European Parliament*. Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu 18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU.

²⁴ Hlasují upřímně, podle jejich skutečných preferencí.

²⁵ ŠARADÍN, P.: c. d., s. 37.

výzkumné části této práce budou z pohledu teorie voleb druhého řádu zkoumány především přesuny hlasů voličů od vládních stran k menším stranám a větší možnosti úspěchu radikálních, protestních a antievropských stran.

1.2 Teorie extremismu

Teorie extremismu je „souhrnným pojetím a zkoumáním antidemokratických jevů (označovaných při splnění určitých předpokladů za extremismus), přičemž jsou hledány jejich společné znaky, případně souvislosti a zákonitosti ve vývoji.“²⁷ Za znaky extremismu se kromě antidemokratičnosti považuje těchto šest aspektů: absolutní nároky, dogmatismus, utopismus versus kategorické zřeknutí se utopismu, stereotypy přítel-nepřítel, teorie spiknutí a fanatismus a aktivismus.²⁸

Politici aktéři extremismu²⁹ se pohybují na okrajích demokratického spektra a mají destabilizační potenciál, často však nemusí být vysloveně antidemokratičtí nebo extremističtí. Odborníci toto nazývají také jako radikalismus.³⁰ Politický radikalismus je projevem „výrazné nespokojenosti s pluralitním uspořádáním a mírou zabezpečení práv, svobod či povinností.“³¹ K prosazení cílů radikalismu je využito populistických a akčních metod agitace za respektování demokratických mechanismů.³²

Rozdíl mezi extremismem a radikalismem spočívá v tom, že extrémisté se snaží změnit celý politický systém a pravidla politické demokratické hry, tedy nejen vládu. K realizaci svých cílů neváhají použít násilí, zatímco radikálové usilují o změny v různých oblastech demokratické společnosti, které je možné realizovat reformami; jsou legální opozicí vůči dané vládě.³³ Obecně lze říci, že radikalismus je slabší formou extremismu. Je však důležité zdůraznit, že hranice mezi extremismem a radikalismem jsou velmi nejednoznačné a propustné.³⁴ Štefan Danics uvádí, že: „V obecnější rovině

---

²⁶ HOBOLT, Sara B. – WITTROCK, Jill: *The second-order election model revisited: An experimental test of vote choices in European Parliament elections*. Electoral studies, 30, 2011, s. 29.

²⁷ MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: KOPEČEK, Lubomír – HLOUŠEK, Vít (Eds.): *Demokracie. Teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřítelé a perspektivy demokracie*. Brno 2004, s. 297.

²⁸ MAREŠ, M.: *Teorie extremismu*, s. 301.

²⁹ Jsou jimi nejčastěji politické strany, dále pak zájmové skupiny nebo například teroristické skupiny Tamtéž, s. 302-303.

³⁰ Tamtéž, s. 302-303.

³¹ Tamtéž, s. 303.

³² Tamtéž, s. 304.

³³ DANICS, Štefan: *Radikalismus – extremismus – antisystémovost*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín 2007, s. 54-55.

³⁴ MAREŠ, M.: *Teorie extremismu*, s. 303-304.

se nedaří od sebe odlišit radikály a extrémisty.³⁵ Miloslav Bednář dokonce píše, že v dnešní době je „samozřejmostí zaměňování a ztotožňování těchto dvou pojmů.“³⁶

1.3 Aspekty přispívající k úspěchu radikálních stran

Výzkum příčin úspěchů radikálních stran se velmi rozrostl v 80. a 90. letech minulého století, kdy se do parlamentů začaly dostávat radikální strany, jakými jsou například Vlámský blok v Nizozemí, Svobodná strana Rakouska, Národní Fronta ve Francii nebo Republikáni v Německu.³⁷ Autoři zabývající se tímto fenoménem ve většině případů pracují s konceptem socioekonomických proměnných jako hlavních příčin úspěchu radikálních stran. Nejčastěji se jedná o míru nezaměstnanosti a množství imigrantů v zemi. Další nejběžněji debatovanou příčinou je podoba a působení volebního systému.

1.3.1 Socioekonomická situace

Hans-Georg Betz provedl několik studií úspěchu radikálních stran převážně v Západní Evropě. Ve svých pracích konstatuje, že fenomén úspěchu radikálních stran může být vysvětlen částečně jako protest proti ustanoveným politickým stranám a jejich politice. Taktéž poukazuje na fakt, že příčiny tohoto úspěchu musíme hledat přes xenofobii těchto stran.³⁸ V souvislosti s tímto se zaměřuje na zvyšující se množství imigrantů jako na hlavní příčinu vzestupu radikálních pravicových stran.³⁹ Uvádí, že „zvyšující se volební úspěch radikálně pravicových populistických stran může být interpretován jako výsledek zvyšující se sociální a kulturní fragmentace a odlišování se vyspělých západních společností. V sociálním, kulturním a politickém prostředí charakteristickém přelétavostí a nejistotou radikálně pravicový populismus se odvolává na egocentrismus, který převládá v západním vyspělém světě a který nachází své vyjádření v obrazu Evropy jako pevnosti, která je se projevuje nepřátelstvím k cizincům a veřejným odsouzením sociálního státu.“⁴⁰

---

³⁵ DANICS, Š.: *Radikalismus – extremismus – antisystémovost*, s. 54.

³⁶ BEDNÁŘ, Miroslav: *Radikalismus jako opak extremismu*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín 2007, s. 33.

³⁷ BETZ, Hans-Georg: *Radical right wing populism in Western Europe*. St. Martin's Press, New York 1994, s. 3-22.

³⁸ BETZ, Hans-Georg: *The New Politics of Resentment: Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe*. *Comparative politics*, 25, 1993, č. 4, s. 419. (www.jstor.com)

³⁹ BETZ, H.-G.: *Radical right wing populism in Western Europe*, s. 69-106.

⁴⁰ BETZ, H.-G.: *The New Politics of Resentment: Radical Right-Wing Populist Parties in Western*, s. 424.

Guibernau tvrdí, že právě opozice k imigrantům je nejoblíbenějším bodem programů nových radikálně-pravicových stran.⁴¹ Důvodem odporu občanů k imigrantům je především způsob, jak je v daném státě občané vnímají – často jsou vnímáni, jako ti, kteří přišli do země, aby „ukradli“ občanům jejich pracovní místa, nebo ti, kteří mají větší sociální výhody.⁴²

Taktéž Kitchelt uvádí jako jednu z hlavních příčin růstu podpory radikálních stran zvyšující se množství imigrantů a přidává ještě ekonomickou krizi. Domnívá se, že tyto dva faktory jsou katalyzátory pro úspěch radikálně-pravicových stran.⁴³

V souvislosti s množstvím imigrantů v zemi také Kessler a Freeman docházejí k závěru, že relativně velké nebo zvyšující se množství cizinců v zemi stimuluje větší podporu pro radikální strany.⁴⁴ Miroslav Mareš pak doplňuje, že „evropskou politiku nepochybně radikalizuje spor o imigraci a otázky, které s ní souvisejí.“⁴⁵

Hans-Georg Betz dále zkoumal úspěch radikální strany Republikánů⁴⁶ v Německu. Došel k závěru, že vzestup této strany byl způsoben rozmrzelostí voličů v souvislosti s imigranty v zemi, a dále uvedl, že v budoucnu bude živnou půdou pro radikální pravici vysoká nezaměstnanost, která v lidech vyvolá nejistotu a nelibost.⁴⁷ Jackman a Volpert ve svém výzkumu z roku 1997 dochází k závěrům, že hlavní příčiny úspěchu radikálních stran tkví ve vysoké nezaměstnanosti. Jako další příčinu úspěchu pak uvádějí proporcionální volební systém, kde jsou volební práhy nízké (viz níže).⁴⁸

V reakci na výzkum Jackmana a Volperta zkoumá Golder vztah mezi množstvím imigrantů v zemi a nezaměstnaností a jejich vlivem na úspěch radikálních stran. Ačkoli dochází k závěru, že obě tyto proměnné mají vliv na úspěšnost radikálních stran, staví se proti Jackmanovi a Volpert a argumentuje, že: „vysoká míra nezaměstnanosti

---

⁴¹ GUIBERNAU, Montserrat: *Migration and the rise of radical right. Social malaise and the failure of mainstream politics*. The research programme “managing migration in times of economic turbulence” is kindly supported by the Barrow Cadbury Trust, 2010, s. 4. (www.policy-network.cz)

⁴² Tamtéž, s. 5.

⁴³ KITCHELT, Herbert: *The Radical Right in Western Europe: A Comparative Analysis*. University of Michigan Press, Michigan 1997, s. 1-3.

⁴⁴ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context*. Comparative European Politics, 2005, č. 3, s. 283.

⁴⁵ MAREŠ, Miroslav: *Radikalizace politiky v evropském prostoru*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín 2007, s. 202.

⁴⁶ Die Republikaner.

⁴⁷ BETZ, Hans-Georg: *Politics of Resentment: Radical Right-Wing Radicalism in Western Germany*. Comparative Politics, 23, 1990, č. 1, s. 55-56. (www.jstor.org)

⁴⁸ JACKMAN, Robert W. – VOLPERT, Karin: *Conditions favouring parties of the extreme right in Western Europe*. British Journals of Political Science, 26, 1996, s. 516-518. (www.jstor.org)

napomáhá úspěchu populistických stran pouze v případě, že je v zemi také velké množství cizinců“ a dále pak argumentuje: „započítání interakce mezi nezaměstnaností a imigrací mi dovoluje shrnout, že vyšší množství imigrantů v zemi vždy napomáhá populistickým stranám bez ohledu na to, jak velká je nezaměstnanost.“⁴⁹

V roce 2009 vyšel článek Kaia Arzheimera, který stejně jako předchozí autoři zkoumal faktory úspěchu radikálních stran. Ve své práci se autor staví proti tvrzení Goldera argumentací, že „jak výše nezaměstnanosti, tak množství imigrantů v zemi mají pozitivní vliv na úspěch radikálních stran, ale jejich efekty se vzájemně neposilují.“⁵⁰ Arzheimer také tvrdí, že je zřejmé, že imigrace i nezaměstnanost jsou o poznání důležitější faktory úspěchu radikálních stran, než ostatní kontextuální faktory.⁵¹

Sumarizací výše uvedených názorů zjišťujeme, že většina autorů se shoduje na faktu, že zvyšující se množství imigrantů přicházejících do země napomáhá úspěchu radikálních stran. Co se týká výše nezaměstnanosti, je nesporné, že i ona má vliv na úspěch radikálních stran, avšak tento aspekt je stále otevřený dalšímu výzkumu vzhledem k tomu, že ne všichni autoři se na jejím účinku na úspěch radikálních stran shodnou.

1.3.2 Volební systém

Nastavení volebního systému ovlivňuje jak podobu stranického systému v zemi, tak to, jak se voliči při volbě rozhodují.⁵² Co se týká stranického systému, může mít volební systém buď reduktivní (od silného až po slabý) nebo žádný účinek. Efekt na chování voličů může mít buď omezující účinek (silný u většinového systému a slabý u poměrných systémů), nebo naprosto neomezující účinek.⁵³

V případě většinového volebního systému britského typu voliči volí v jednomandátových volebních obvodech a vítězí ten, kdo má relativní většinu.⁵⁴ Tento systém redukuje zastoupení radikálních stran a stran na okraji politického spektra.⁵⁵

---

⁴⁹ GOLDER, Matt: *Explaining variation in the success of extreme right parties in Western Europe*. Comparative political studies, 36, 2003, č. 4, s. 460.

⁵⁰ ARLZHEIMER, Kai: *Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980-2002*, American Journal of Political Science, 53, 2009, s. 30. (www.kai-arzheimer.com)

⁵¹ Tamtéž, s. 10-11.

⁵² SARTORI, Giovanni: *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Praha 2001, s. 44.

⁵³ Tamtéž, s. 44.

⁵⁴ Tamtéž, s. 17.

⁵⁵ HUŠEK, Petr – CHYTILEK, Roman: *Většinové volební systémy*. In: ČALOUŠ, Dalibor – CHYTILEK, Roman – LEBEDA, Tomáš – ŠEDO, Jakub: *Volební systémy*. Brno 2004, s. 69.

Voliči v majoritním volebním systému volí strategicky – jedná se o tzv. psychologický efekt, poprvé popsany Duvergerem.⁵⁶ Voliči si uvědomují, jaký efekt má volební systém a podle toho zvolí svou strategii.⁵⁷ V tomto případě například nechtějí, aby jejich hlasy propadly v případě, že by volili pro malou stranu, která nemá šanci vyhrát, a proto raději zvolí „menší zlo“, ačkoli tím nevyjádří své pravé preference. „Psychologický efekt nastupuje se zpožděním přibližně trojích řádných voleb jako důsledek tzv. mechanického efektu, daného vlastnostmi volebního systému.“⁵⁸

Poměrný volební systém⁵⁹ bývá považován za systém produkující proporční výsledky. Je však nezbytné pozorovat jednotlivé vlastnosti daného systému, jelikož i poměrné systémy mohou být značně disproporční. Proporcionalitu poměrného volebního systému určuje několik faktorů. Jsou jimi velikost volebních obvodů⁶⁰, volební formule⁶¹, uzavírací klausule⁶² a počet skrutinií.⁶³ Obecně lze říci, že v systémech poměrného zastoupení mají radikální strany větší šanci uspět, jelikož jsou zde nižší volební prahy.⁶⁴ Pippa Norris ve svém výzkumu také zjistila, že při posledních volbách v jednotlivých státech byly radikální strany v poměrných systémech až dvakrát úspěšnější než v systémech většinových.⁶⁵

V kontextu volebních systémů je důležitá míra proporcionality daného systému. „Míra proporcionality volebních výsledků značně determinuje podobu stranického systému. Je klíčovým faktorem rozhodujícím o zastoupení různě velkých stran. Ovlivňuje počet a

---

⁵⁶ LEBEDA, Tomáš: *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*, Praha 2008, s. 12.

⁵⁷ Tamtéž, s. 12.

⁵⁸ Tamtéž, s. 12.

⁵⁹ Více o poměrném volebním systému např.: GALLAGHER, Michael: *Comparing Proportional Representation Electoral Systems: Quotas, Thresholds, Paradoxes and Majorities*. *British Journal of Political Science*, 22, 1992, č. 4.

LEBEDA, Tomáš: *Hlavní proměnné proporčních volebních systémů*. *Sociologický časopis*, 37, 2001, č. 4.

NORRIS, Pippa: *Choosing Electoral Systems: Proportional, Majoritarian and Mixed Systems*. *International Political Science Review*, 18, 1997, č. 3.

⁶⁰ Obecně lze říci, že se zvyšující se velikostí obvodů vzrůstá i proporcionalita, se snižováním velikosti volebních obvodů se zvyšuje disproporcionalita výsledků.

LEBEDA, T.: *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*, s. 63-64.

⁶¹ Charakteristika proporcionality jednotlivých volebních formulí se liší u jednotlivých autorů Tamtéž, s. 105.

⁶² „Má za úkol zabránit vstupu drobných stran do parlamentu a zároveň, alespoň částečně, tlumit separační snahy již existujících parlamentních stran.“

Tamtéž, s. 117.

⁶³ Tamtéž, s. 24-27.

⁶⁴ JACKMAN, R. W. – VOLPERT, K.: c. d., s. 516.

⁶⁵ NORRIS, Pippa: *Radical right: Voters and parties in the regulated market*. Cambridge University press, New York 2005., s. 111-114.

vzájemnou poměrnou velikost parlamentních stran.⁶⁶ Lze ji měřit pomocí indexů proporcionality, kterých je mnoho. Každý z nich však na proporcionalitu nahlíží jinak. Zjednodušeně lze říci, že systém je dokonale proporcionalní pokud získané procento hlasů přesně odpovídá získanému procentu mandátů. Pro jasnou identifikaci míry proporcionality jednotlivých srovnávaných volebních systémů budou využity indexy dva - Loosemore-Hanby index⁶⁷ a RR index^{68, 69}. Důvodem je snaha o pohled na proporcionalitu ze dvou perspektiv a tím pádem přesnější formulace závěrů, dosažené díky výše zmíněné rozdílnosti pohledu jednotlivých indexů na míru proporcionality.⁷⁰

V další části práce bude pozornost zaměřena na zkoumání tří výše zmíněných proměnných, kterými jsou nezaměstnanost, množství imigrantů v zemi a nastavení a působení volebního systému v souvislosti s úspěchem stran BNP, Jobbiku a PVV. Taktéž bude na výsledky voleb do evropského parlamentu v roce 2009 aplikována teorie voleb druhého řádu a bude zkoumán vliv tohoto efektu na volební výsledky zkoumaných stran.

⁶⁶ LEBEDA, Tomáš: *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality*. Sociologický časopis, 42, č. 4, 2006, s. 657.

⁶⁷ Nejčastěji používaný index proporcionality **Loosemore-Hanby index**, vypočtený na základě vzorce:

$$D = \frac{1}{2} \sum |v_i - s_i|$$

D = hodnota proporcionality, v_i = procento hlasů strany, s_i = procento mandátů strany; výsledná hodnota se bude pohybovat mezi 0 až 100, kdy 0 představuje absolutní proporcionalitu a 100 krajní disproportionality.

⁶⁸ **RR index**, vypočtený na základě vzorce:

$$RR = \sum \left(v_i - \frac{s_i}{\max \frac{s_j}{v_j}} \right)$$

v_i, v_j = procento hlasů strany, s_i, s_j = procento mandátů strany, $\max \frac{s_j}{v_j}$ = největší z podílů $\frac{s_j}{v_j}$; výsledná hodnota se bude pohybovat mezi 0 až 100, kdy 0 představuje absolutní proporcionalitu a 100 krajní disproportionality.

⁶⁹ Lebeda, T.: *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality*, s. 679-680.

⁷⁰ Tamtéž, s. 660-661.

2 Strany a jejich charakteristika

Než začneme s konkrétní analýzou jednotlivých faktorů, které měly vliv na úspěch BNP, PVV a Jobbiku v evropských volbách roku 2009, stručně si tyto strany představíme.

2.1 British national party - Britská národní strana

Britská národní strana je krajně pravicovou nacionalistickou stranou. Jedná se o nejúspěšnější extrémně pravicovou stranu v britské historii, jež má své zastoupení na lokální úrovni ve Velké Británii a také v Evropském parlamentu. Kontrastně v britském parlamentu nemá žádné křeslo.⁷¹

Strana byla založena v roce 1982 bývalým předsedou Národní Fronty (Johnem Tyndallem), což byla předchůdkyně Britské národní strany.⁷² V roce 1999 na místo předsedy strany nastoupil Nick Griffin.⁷³ Ten se pokusil o modifikaci základních postojů strany zmírněním postojů k imigraci, zmírněním rasismu strany a přijetím témat jako demokracie, identita, svoboda, bezpečnost za účelem pro voliče přijatelnější tváře strany.⁷⁴ V asociaci s Nickem Griffinem a jeho revidovanou politikou strany je také spojován nárůst členů strany z 1350 v roce 1999 na 12000 v roce 2008.⁷⁵

BNP se z programového hlediska často vyslovuje velmi přísně k imigrantům, k azylové a imigrační politice EU a také proti islámu. Nick Griffin se například v otázce islámu se vyjádřil takto: „Británie je křesťanskou zemí a islám není vítán, protože islám a křesťanství, islám a demokracie, islám a práva žen nejdou dohromady.“⁷⁶ Projevy rasismu strany můžeme pozorovat například i v tom, že strana nechce přijímat členy jiné než bílé rasy,⁷⁷ ačkoli od září roku 2009 je přijímat musí, a to na základě rozhodnutí

---

⁷¹ FORD, Robert – GOODWIN, Matthew J.: *Angry White Men: Individual and Contextual Predictors of Support for the British National*. Political studies, 56, 2010, s. 3. (<http://onlinelibrary.wiley.com>)

⁷² Tamtéž, s. 1.

⁷³ *British National Party. Nasty, brutish and short-lived? An absurd row is splitting Britain's extreme right*. The Economist, 5. srpna 2004, http://www.economist.com/node/3070134?story_id=3070134 (5. 2. 2011)

⁷⁴ FORD, R. – GOODWIN, M. J.: *Angry White Men: Individual and Contextual Predictors of Support for the British National*, s. 5.

⁷⁵ GOODWIN, M. J.: *Activism in contemporary extreme right parties the case of the British national party (BNP)*. Journal of Elections, Public opinion and Parties, 20, 2010, č. 1, s. 38.

⁷⁶ Tamtéž, s. 13.

⁷⁷ *Xenofobní politik Griffin útočil v BBC na islám, policie před televizí zatykala*. IDNES, 23. října 2009, http://zpravy.idnes.cz/xenofobni-politik-griffin-utocil-v-bbc-na-islam-policie-pred-televizi-zatykala-1yv-/media.asp?c=A091023_105114_media_ip1 (7. 2. 2011)

Britské komise pro rovnost a práva, jež rozhodla, že BNP tímto zacházením porušovala zákony o rasových vztazích.⁷⁸

Strana ve svém programu uvádí jako své cíle například ukončení zapojení britských jednotek v Afghánistánu, odmítání začlenění britských jednotek do války v Iránu, zastavení dalšího přistěhovalectví, vyhoštění všech nelegálních imigrantů, odchod z Evropské unie, která se snaží zničit britskou státnost a národní identitu, zrušení společné zemědělské politiky EU, neslučitelnost islámu s moderní sekulární západní společností, zákaz nosit burky a stavět minarety v Británii a zrušení všech zákonů omezujících svobodu slova, včetně těch, které se týkají rasových vztahů a náboženství.⁷⁹

V kontextu dosavadních výsledků strany byly prvními úspěšnými volbami strany doplňovací volby v roce 1993 ve Východním Londýně, kde BNP poprvé získala jedno křeslo na místní úrovni.⁸⁰ Největším úspěchem na lokální úrovni byl zatím rok 2006, kdy strana zdvojnásobila množství svých radních v Anglii a celkově získala 32 křesel.⁸¹ Na národní úrovni strana doposud nezískala žádné křeslo. Nejvyššího počtu hlasů ve volbách do dolní komory dosáhla v roce 2010 ziskem 1,9 %.⁸² V roce 2005 byl zisk pouze 0,7 %.⁸³ Celkově se za největší úspěch považují volby do EP v roce 2009, kdy strana získala 6,2 % hlasy a zajistila si tímto dvě křesla.⁸⁴ V předcházejících volbách do EP v roce 2004 strana nezískala žádný mandát i přes zisk 4,9 %.⁸⁵

---

⁷⁸ *Ultrapravivová BNP bude muset za členy přijímat i nebělochy.* Britské listy, 4. září 2009, <http://blisty.cz/art/48765.html> (7. 2. 2011)

⁷⁹ *Democracy, freedom, culture and identity. British national party general elections manifesto 2010.* The Manifesto of the British National Party 6 May 2010. British national party, <http://communications.bnp.org.uk/ge2010manifesto.pdf> (7. 2. 2011)

⁸⁰ *1993: Shock as racist wins council seat.* BBC news, 17. září 1993, http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/september/17/newsid_2520000/2520085.stm (7. 2. 2011)

⁸¹ *BNP doubles number of councillors.* BBC news 5. května 2006, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4974870.stm (8. 2. 2011)

⁸² *Elections 2010.* BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

⁸³ *Elections 2005.* BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

⁸⁴ *European Election 2009: UK Results.* BBC news, http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/elections/euro/09/html/ukregion_999999.stm (9. 2. 2011)

⁸⁵ GOODWIN, Matthew J.: *The Extreme Right in Britain: Still an „Ugly Duckling“ but for How Long?*. Political Quarterly, 78, 2007, č. 2, s. 241.

2.2 Partij voor de Vrijheid – Strana za svobodu

Nizozemská Strana za svobodu je jednou z nejpůvodnějších stran v zemi⁸⁶ a v současné době je také třetí nejsilnější stranou v zemi. Jedná se o populistickou stranu, jež se obrací zejména proti „islamizaci“ nizozemské společnosti.⁸⁷

PVV byla zaregistrována u volební rady v roce 2006.⁸⁸ Jejím zakladatelem a předsedou se stal Geert Wilders, s nímž je strana taktéž úzce svázána. Geert Wilders⁸⁹ byl nejprve členem Lidové strany za svobodu a demokracii (VVD), později se však dostává do sporu se stranou, když se dva její členové snaží subjekt posunout více do politického středu.⁹⁰ Spory vyvrcholily v roce 2004, kdy se strana postavila kladně ke vstupu Turecka do EU. V důsledku toho Wilders stranu opouští a na začátku roku 2006 zakládá Stranu za Svobodu.⁹¹

Strana ve svém programu zdůrazňuje boj proti islamizaci a masovému přílivu imigrantů do země (z Evropy se postupně stává Eurábie), více demokracie (zrušení horní komory, snížení počtu členů dolní komory na 100 atd.), svobodu homosexuality a rovnost mužů a žen a odmítání přítomnosti vojáků v Afghánistánu.⁹² Geert Wilders chce zrušit stavbu minaretů, zavést pokuty za nošení šátků přes hlavu a zastavit islamizaci země a „kriminální spodinu“ z Maroka a Antil. Je o něm známo, že Korán nazývá islámským Mein Kampfem.⁹³

Program PVV sestavený pro volby do EP 2009 byl poměrně dost evropeizovaný. Vyskytovalo se v něm značné množství aspektů, týkajících se Evropy i EU. Především strana zdůrazňovala prosazování nizozemských zájmů a právo veta ve všech politických oblastech, zastavení přílivu imigrantů do Evropy, ukončení rozšiřování EU a striktní odmítnutí vstupu Turecka do EU. Taktéž strana požaduje, aby peníze, jimiž Nizozemí

---

⁸⁶ SOKOL, Petr: *S islamisty v zádech – kdo je Geert Wilders?*. In: Cevro, <http://www.cevro.cz/cs/o-cevro/cevro-v-mediich/216483-petr-sokol-islamisty-zadech-kdo.html> (30. 1. 2011)

⁸⁷ *Partij voor de Vrijheid (PVV)*. EuropaNU, http://www.europa-nu.nl/id/vhnm7m4rqi/partij_voor_de_vrijheid_pvv (29. 1. 2011)

⁸⁸ MULDER, Peter: *Fortuynova extrémně pravicová šou*. In: Sedmá generace – společensko-ekologický časopis, <http://www.sedmagenerace.cz/index.php?art=clanek&id=118> (1. 2. 2011)

⁸⁹ Politickou kariéru začínal jako asistent Fritse Bolkesteina, poté se v roce 1998 stává poslancem nizozemského parlamentu.

HYLARIDES, Peter: *Geert Wilders: an interview with the Netherlands' controversial politician*. Contemporary Review, 291, 2009, č. 1692, s. 2. (<http://web.ebscohost.com/>)

⁹⁰ Tamtéž, s. 2.

⁹¹ Tamtéž, s. 2.

⁹² *Partij voor de vrijheid: De agenda van hoop en optimisme Een tijd om te kiezen: PVV 2010-2015*. Partij voor de vrijheid, <http://www.pvv.nl/index.php/visie/verkiezingsprogramma.html> (1. 2. 2011)

⁹³ *Wildersův film uráží, ale nešokuje. Reakce muslimů jsou klidné*. IDNES, 28. 3. 2008, http://zpravy.idnes.cz/wildersuv-film-urazi-ale-nesokuje-reakce-muslimu-jsou-klidne-pt5-/zahranicni.asp?c=A080328_123625_zahranicni_ad (1. 2. 2011)

přispívá do evropského rozpočtu, byly použity hlavně pro Nizozemí vzhledem k tomu, že Nizozemí přispívá do EU rozpočtu nejvíce.⁹⁴

Geert Wilders navíc zrežíroval kontroverzní a značně antiislámský film *Fitna*, ve kterém demonstruje svůj pohled na muslimy. Jedná se o kompilát citací z Koránu, poukazujících na nutnost vraždění nemuslimského obyvatelstva ve jménu Koránu, projevů fundamentalistů a novinových úryvků, jež jsou vytrženy z kontextu. Vše je proloženo záběry z teroristických útoků v New Yorku, Londýně a Madridu, čímž autor ztotožňuje teroristy s muslimy. Na závěr jsou uvedena čísla, ukazující prudce vzrůstající množství muslimů v Evropě a Nizozemí a jaké důsledky bude tento problém mít, pokud nebude v Nizozemí zastaven.⁹⁵

PVV poprvé kandidovala ve volbách do Tweede Kamer⁹⁶ v listopadu 2006. V těchto volbách strana získala 5,9 % a zajistila si tím devět křesel.⁹⁷ Překvapením byl zisk strany ve volbách do EP v roce 2009, kdy strana dosáhla 16,9 %, což ji zajistilo čtyři křesla v EP.⁹⁸ Strana taktéž značně uspěla v komunálních volbách v březnu 2010, kdy postavila kandidátky jen ve dvou městech – Almere a Den Haag, přičemž v Almere vyhrála a v Haagu byla druhá.⁹⁹ Na základě výsledků voleb do dolní komory v červnu 2010¹⁰⁰ bývá strana někdy považována za vítěze voleb vzhledem k tomu, že získala 24 křesel a umístila se celkově třetí s 15,46 % hlasů.¹⁰¹

---

⁹⁴ *Partij voor de Vrijheid Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009*. University in Groningen, <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PVVVerkProgrEurParl2009.pdf> (1. 2. 2011)

⁹⁵ WILDERS, Geert: *Fitna* (film), 2008.

⁹⁶ Dolní komora parlamentu v Nizozemí.

⁹⁷ *PVV en Tweede Kamerverkiezingen 2006*. EuropaNU, http://www.europa-nu.nl/id/vhnnmt7mr5zr/pvv_en_tweede_kamerverkiezingen_2006 (2. 2. 2011)

⁹⁸ *Ve volbách Evropu překvapili piráti a extremisté*. Lidové noviny, 8. června 2009, http://www.lidovky.cz/ve-volbach-evropu-prekvapili-pirati-a-extremiste-f71-/ln_zahranici.asp?c=A090607_192442_ln_zahranici_mpr (15. 1. 2011)

⁹⁹ *V Nizozemsku zabodovala v místních volbách ultrapravice*. Aktuálně, 4. března 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=662410> (10. 6. 2010)

¹⁰⁰ Jednalo se o volby předčasné, díky pádu vlády v únoru roku 2010.

Nizozemská vláda se rozpadla kvůli sporům o vojáky v Afghánistánu. ČT24, 20. února 2010, <http://www.ct24.cz/svet/81630-nizozemska-vlada-se-rozpadla-kvuli-sporum-o-vojaky-v-afghanistanu/video/2/> (20. 2. 2010)

¹⁰¹ SCHMEETS, Hans – TE RIELE, Saskia: *A decline of social cohesion in the Netherlands? Participation and trust, 1997-2010*. Text prezentovaný na Mezinárodní konferenci o sociální kohezi a rozvoji (The International Conference on Social Cohesion and Development) v Paříži 20. ledna 2010, s. 3.

2.3 Jobbik – Hnutí za lepší Maďarsko

Jobbik se po parlamentních volbách v roce 2010 stal třetí nejsilnější stranou v Maďarsku.¹⁰² Jedná se o krajně pravicovou stranu, která sama sebe považuje za stranu radikální.

Jobbik byl založen v roce 2003 transformací z Křesťansko-konzervativního studentského klubu v politickou stranu.¹⁰³ Od data vzniku až do roku 2006 vedl stranu Dávid Kovács, po němž post lídra strany převzal Gábor Vona.¹⁰⁴ Strana začala posilovat až v souvislosti s pouličními protesty proti levicové vládě premiéra Ference Gyurcsányho v roce 2006.¹⁰⁵ V roce 2007 strana založila polovojenskou organizaci Maďarskou gardu,¹⁰⁶ jež Maďarům nabízela ochranu proti Romům, ta byla však zakázána Nejvyšším soudem v prosinci 2008.¹⁰⁷ Nyní má Jobbik v plánu vytvořit nové polovojenské uskupení.¹⁰⁸

Strana se silně vymezuje proti Romům¹⁰⁹ a proti židovské menšině,¹¹⁰ hlásí se k historickým odkazům maďarských fašistických organizací a diktatuře admirála Horthyho a zdůrazňuje národní a křesťanské hodnoty.¹¹¹ Hlavními body v programu strany je snížení nezaměstnanosti, snížení státního dluhu, odstranění korupce, zastavení romské trestné činnosti, zavedené zvláštní venkovské policie, zlepšení podmínek Maďarů, žijících v zahraničí a zamítnutí Lisabonské smlouvy a Spojených států Evropských.¹¹²

---

¹⁰² 2010 Parliamentary elections. National election office, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. 2. 2011)

¹⁰³ PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary*. Text prezentovaný na konferenci "Far right networks in Northern and Eastern Europe" 25.-28. března 2010 Uppsala University, Švédsko, s. 1.

¹⁰⁴ VILČEK, Ivan: *Jobbik*. Novinky, <http://tema.novinky.cz/jobbik> (4. 2. 2011)

¹⁰⁵ Protesty byly reakcí na projev premiéra Ference Gyurcsánye, v němž přiznal, že jeho strana lhala národu, aby vyhrála v dalších volbách.

VILČEK, Ivan: *Demonstrace proti premiérovi v Budapešti, 150 zraněných*. Novinky, 19. Zář 2006, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/96109-demonstrace-proti-premierovi-v-budapesti-150-zranenych.html> (4. 2. 2011)

¹⁰⁶ PYTLAS, B.: c. d., s. 1.

¹⁰⁷ *Jobbik chce opět vytvořit polovojenské oddíly*. Prvnizpravy, 28. května 2010, <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/ze-zahranici/jobbik-chce-opet-vytvorit-polovojenske-oddily/> (4. 2. 2011)

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ KALTENBACH, Jenö – TWIGG, Catherine: *Spoken Today, Committed Tomorrow*. Roma rights quarterly, 2009, č. 1, s. 16. (www.cceol.com)

¹¹⁰ JORDAN, Michael J.: *Society: Demonization, HungarianStyle*. Transitions online, 20, č. 4, 2010, s. 1. (www.cceol.com)

¹¹¹ *Jobbik čili Poznejte blíž své strašidlo*. Hospodářské noviny, 23. března 2010, <http://hn.ihned.cz/c1-41607070-jobbik-cili-poznejte-bliz-sve-strasidlo> (3. 2. 2011)

¹¹² *Radical change. A guide to Jobbik's parliamentary electoral manifesto for national self-determination and social justice. Jobbik 2010. Jobbik-The movement for a better Hungary*, <http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf> (5. 2. 2011)

Program Jobbiku pro volby do EP v roce 2009 obsahoval jen málo odkazů na Evropskou politiku na rozdíl od strany PVV. Je zde zmiňována především kritika současného institucionálního rámce a jako alternativa Evropské unie je představena Evropa národů.¹¹³

Co se týká dosavadních volebních výsledků strany, v národních parlamentních volbách v roce 2006 postavila strana kandidátku společně se stranou MIÉP¹¹⁴. Dohromady získaly však jen 2,2 % hlasů, čímž nedosáhly ani na jeden mandát.¹¹⁵ Po těchto volbách se strana MIÉP rozpadla. Ve volbách do EP v roce 2009 Jobbik už jako samostatný subjekt získal nečekaných 17 % hlasů, což straně zajistilo tři křesla v EP.¹¹⁶ Následující volby do dolní komory parlamentu v Maďarsku se konaly v dubnu 2010 a Jobbik se umístil na celkovém třetím místě s 17,6 % a 26 křesly v parlamentu.¹¹⁷

---

¹¹³ ANTAL, Attila: *Maďarsko*. In: CABADA, Ladislav – HLOUŠEK, Vít a kol.(Eds.): *Eurovolby 2009: Prostor pro evropeizaci politických stran ve středovýchodní Evropě*. Plzeň 2009, s. 127-131.

¹¹⁴ Strana maďarské spravedlnosti a života.

¹¹⁵ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results*. National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹¹⁶ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

¹¹⁷ *2010 Parliamentary elections*. National election office, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. 2. 2011)

3 Volby do Evropského parlamentu 2009 jako volby druhého řádu

V této kapitole se budeme věnovat analýze výsledků voleb do EP v roce 2009 z pohledu teorie voleb druhého řádu. Budou srovnávány výsledky těchto voleb s posledními národními parlamentními volbami a pozorovány přesuny hlasů od velkých stran ke stranám malým a radikálním a od vládních stran ke stranám nevládním. Nejprve se zaměříme na Velkou Británii a poté přejdeme k Nizozemí a Maďarsku. Taktéž budou komparovány výsledky voleb do EP 2009 s výsledky národních parlamentních voleb 2010 pro zjištění možného ukazatele evropských voleb pro následující národní parlamentní volby.

3.1 Velká Británie

Než započneme analýzu, je v první řadě nezbytné stanovit, s kterými stranami budeme počítat jako se stranami velkými a které strany budou v naší analýze představovat strany malé. V případě Velké Británie budou za velké strany považovány Konzervativní strana, Labouristická strana a Liberální strana, jelikož se dlouhodobě umisťují na prvních třech místech s velkým náskokem před ostatními stranami. Vládní stranou se od roku 2005 stala strana Labouristů.¹¹⁸ Za malé budou považovány strany, jež dlouhodobě získávají počet mandátů menší než 10, tedy i strany, jež nezískaly mandát žádný, a to z toho důvodu, že mezi jejich zisky a zisky velkých stran je značný rozdíl jak v počtu získaných mandátů, tak v procentuálním zisku stran. BNP je tedy stranou malou.

Srovnání výsledků britských parlamentních voleb 2005¹¹⁹ a voleb do EP 2009 je zobrazeno v grafu č. 1.¹²⁰ Pokud se zaměříme na výsledky tří nejsilnějších stran ve Velké Británii a z toho dvou dlouhodobě se střídajících u moci, Labouristické strany a Konzervativní strany¹²¹, můžeme pozorovat poměrně viditelný rozdíl ve výsledcích voleb do EP 2009 a voleb parlamentních 2005. Na první pohled je zřejmé, že velké strany ve volbách do EP ztratily volební podporu. Pro vládní stranu Labouristů, jež

---

¹¹⁸ *Tony Blair's third term speech*, BBC news, 6. května 2005, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/vote_2005/frontpage/4522185.stm (12. 1. 2011)

¹¹⁹ Poslední parlamentní volby ve VB před evropskými volbami 2009.

¹²⁰ Viz příloha.

¹²¹ Třetí Liberální strana se dostala poprvé do vlády až po volbách roku 2010, kdy poprvé od druhé světové války začala ve Velké Británii vládnout koaliční vláda, složená ze dvou stran. *Británie přepisuje historii. Zemi poprvé od 2. světové války povede koalice*. IDNES, 12. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/britanie-prepisuje-historii-zemi-poprve-od-2-svetove-valky-povede-koalice-1r8-/zahranicni.asp?c=A100512_072953_zahranicni_aha (14. 5. 2010)

vyhrála volby v roce 2005 ziskem 35,3 %¹²², byly volby do EP volebním debaklem. Strana utrpěla největší ztrátu v podobě 19,99 % hlasů při zisku pouhých 15,31% hlasů¹²³ a umístila se až jako třetí. Druhá nejuspěšnější strana v roce 2005, Konzervativní strana, obdržela v roce 2005 32,3 % hlasů¹²⁴, v roce 2009 pak 27 % hlasů¹²⁵, čímž se stala vítěznou stranou voleb do EP, avšak také tímto výsledkem zaostala za svým ziskem z roku 2005 a to sice o 5,3 %. Třetí, Liberální strana získala v roce 2005 22,1 % hlasů.¹²⁶ V kontrastu s volbami do EP 2009 si pohoršila o 8,74 % ziskem 13,36 %.¹²⁷ V průměru tedy velké strany ve volbách do EP 2009 ztratily 11,34 % hlasů ve srovnání s předchozími parlamentními volbami ve VB.

Při koncentraci na malé strany je z grafu naopak patrné, že ty měly větší zisky ve volbách do EP 2009. Malá radikální strana BNP obdržela v národních volbách v roce 2005 0,7 % hlasů¹²⁸, čímž nezískala žádný mandát, naopak ve volbách do EP 2009 byl rozdíl ve výsledcích signifikantní, když si strana polepšila o 5,34 % ziskem 6,04 % hlasů a v EP získala dva mandáty.¹²⁹ Vzhledem k tomu, že v práci je zkoumána především strana BNP, nebudou na tomto místě podrobně analyzovány ostatní malé strany, rozdíly v jejich ziscích mezi národními volbami v roce 2005 a evropskými volbami v roce 2009 může čtenář najít v grafu č. 1.¹³⁰

Vezměme si nyní výsledky parlamentních voleb ve Velké Británii z roku 2010. Vítěznou stranou stejně jako ve volbách do EP 2009 se stala Konzervativní strana, jež získala 36,1 % hlasů, na druhém místě, opět stejně jako v evropských volbách 2009, se umístila Labouristická strana s 29 % hlasů, Liberální strana se ziskem 23 % hlasů stala tradičně třetí nejsilnější stranou. Britská národní strana obdržela 1,9 % hlasů, avšak nezískala žádný mandát.¹³¹ Srovnáním těchto dat s daty pro evropské volby můžeme

---

¹²² *Elections 2005*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

¹²³ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

¹²⁴ *Elections 2005*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

¹²⁵ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

¹²⁶ *Elections 2005*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

¹²⁷ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

¹²⁸ *Elections 2005*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

¹²⁹ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

¹³⁰ Viz příloha.

¹³¹ *Elections 2010*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

konstatovat, že výsledky evropských voleb 2009 byly ukazatelem výsledků následujících britských parlamentních voleb, jež se uskutečnily v roce 2010.

Celkově z grafů vyplývají dvě podstatné skutečnosti. Zaprvé, výsledky šetření, vycházející z analýzy grafu č. 1 potvrzují existenci přesunů hlasů od velkých a vládních stran k malým a radikálním stranám mezi národními parlamentními volbami ve VB 2005 a volbami do EP 2009, tak jak na ně poukazuje teorie voleb druhého řádu. Tento aspekt tedy byl jednou z příčin úspěchu BNP ve volbách do EP 2009. Zadruhé, v grafu č. 1 můžeme pozorovat další ze závěrů vyplývajících z teorií voleb druhého řádu, a to sice fakt, že výsledky evropských voleb 2009 byly ukazatelem pro příští národní volby prvního řádu.

3.2 Nizozemí

Stejně jako v případě Velké Británie, taktéž v případě Nizozemí si musíme nejprve objasnit, které strany budou v naší analýze považovány za velké a které za malé. Do skupiny velkých stran budou zařazeny PvdA (Strana práce), VVD (Lidová strana pro svobodu a demokracii), CDA (Křesťanská demokratická výzva) a SP (Socialistická strana). V případě PvdA, VVD a CDA nás k tomu vede nejen fakt, že se jedná o dlouhodobě nejsilnější strany, ale taktéž historické důvody. Tyto tři strany vznikly v době, kdy nizozemská společnost byla založena na základě tzv. pilířování, kdy každý segment společnosti byl zastřešen jednou stranou. PvdA, VVD a CDA reprezentovaly tři hlavní segmenty nizozemské společnosti, nicméně s rozvolňováním vazeb jednotlivých pilířů v 60. letech dochází ke vzniku dalších stran a pilířování společnosti mizí.¹³² SP je zde zařazena z toho důvodu, že ve volbách roku 2006 dosáhla velmi vysokého výsledku a umístila se celkově jako třetí, čímž získala poměrně velký odstup od ostatních malých stran, jež se umístily za ní.¹³³ S ostatními stranami je pracováno jako se stranami malými vzhledem k velkému odstupu ve volebních ziscích od stran výše zmíněných. Je zde zařazena i radikální strana PVV. Vládními stranami v době evropských voleb byly v Nizozemí strany CDA, PvdA a malá strana CU (Křesťanská unie).¹³⁴

---

¹³² ANDEWEG, Rudy B. – IRWIN, Galen A.: *Dutch government and politics*. Hong Kong, Palgrave MacMillan 1993, s. 50-58.

¹³³ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zx1/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹³⁴ *Balkenende 'overtuigd' van kabinet CDA, PvdA, CU*. NrcHandelsblad, 5. ledna 2007, http://vorige.nrc.nl/binnenland/article1757589.ece/Balkenende_overtuigd_van_kabinet_CDA,_PvdA,_C_U (17. 1. 2011)

V grafu č. 2¹³⁵ můžeme najít výsledky parlamentních voleb v Nizozemí v roce 2006¹³⁶ stejně jako výsledky voleb do EP v roce 2009. Nejsilnější strana ve volbách v roce 2006 a zároveň jedna ze stran vládní koalice byla strana CDA, jež získala 26,5 % hlasů,¹³⁷ ve volbách do EP 2009 dosáhla zisku 20,5 % hlasů, čímž ztratila 6% hlasů¹³⁸. Na druhém místě se v národních volbách roku 2006 umístila strana PvdA, druhá z vládních stran, jež dosáhla 21,2 % hlasů¹³⁹, v evropských volbách pak získala pouhých 12,5 % hlasů¹⁴⁰ a ztratila tím 8,7 % volební podpory. Socialistická strana obdržela v nizozemských volbách v roce 2006 16,6 % hlasů¹⁴¹, zatímco v evropských volbách velmi propadla, a to sice ztrátou 9,5 % hlasů při zisku 7,1 % hlasů¹⁴². Poslední z velkých stran VVD obdržela v roce 2005 14,7 % hlasů¹⁴³, o 3,31 % hlasů více, než kolik získala v roce 2009, tedy 11,39 % hlasů.¹⁴⁴ Podpora všech velkých stran se ve volbách do EP 2009 značně snížila, celkově ztratily v průměru 6,87 % hlasů.

Srovnáním velkých stran s malými můžeme z grafu vyčíst, že malé strany ve volbách do EP volební podporu neztrácely, ale naopak získávaly větší množství hlasů než v národních parlamentních volbách. Strana za Svobodu ve volbách v roce 2006 získala 5,9 % hlasů¹⁴⁵, zatímco ve volbách do EP 2009 dosáhla téměř trojnásobku svého zisku v nizozemských parlamentních volbách, tedy 16,9 % hlasů¹⁴⁶. Navíc se tímto výsledkem umístila na celkovém druhém místě, což byl její dosavadní největší úspěch. Výsledky ostatních malých stran může čtenář opět najít v grafu č. 2, za pozornost jistě stojí výsledek strany D66 (Demokraté 66), jež svůj zisk v evropských volbách 2009 ve

---

¹³⁵ Viz příloha.

¹³⁶ Poslední parlamentní volby v Nizozemí před evropskými volbami 2009.

¹³⁷ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹³⁸ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹³⁹ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹⁴⁰ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹⁴¹ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹⁴² *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹⁴³ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹⁴⁴ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹⁴⁵ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹⁴⁶ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

srovnání s nizozemskými parlamentními volbami 2006 více než zpětinásobila (v roce 2005 získala 2 % hlasů¹⁴⁷, v roce 2009 pak 11,32 % hlasů¹⁴⁸).

Podíváme-li se na graf č. 2 blíže, můžeme v něm mimo jiné nalézt srovnání výsledků voleb do EP 2009 s výsledky nizozemských parlamentních voleb z roku 2010. Obdobně jako u Velké Británie je možné u stran pozorovat, že výsledky v evropských volbách byly ukazatelem pro další národní volby. Ačkoli v případě Nizozemí toto neplatí o všech velkých a vládních stranách (PvdA v evropských volbách propadla, ale v následujících národních parlamentních dokázala být opět značně úspěšná s podobným ziskem hlasů jako v parlamentních volbách roku 2006; u VVD můžeme v evropských volbách sledovat pokles podpory, zatímco v následujících národních parlamentních volbách zaznamenala razantní vzestup), například u zkoumané strany PVV je tento efekt zjevný. PVV v parlamentních volbách v roce 2010 získala 15,5 % hlasů¹⁴⁹, tedy pouze o 1,4 % méně než v evropských volbách a o 9,6 % hlasů více než v předchozích parlamentních volbách v Nizozemí. Taktéž u malé strany D66 lze pozorovat jistý ukazatel v evropských volbách pro následující národní volby, kdy strana ve volbách v roce 2010 dosáhla 6,9 % hlasů¹⁵⁰, v konečném důsledku si trojnásobně polepšila od posledních parlamentních voleb v Nizozemí.

Zdá se tedy, že v případě Nizozemí docházíme ke stejným závěrům jako v případě Velké Británie, a tedy k faktu, že jednou z příčin úspěchu radikální strany PVV byl přesun hlasů od velkých stran k malým. Navíc se zde opět projevil efekt ukazatele výsledků evropských voleb pro následující národní parlamentní volby.

3.3 Maďarsko

V Maďarsku proběhly poslední parlamentní volby před volbami do EP 2009 v dubnu roku 2006¹⁵¹, následující národní parlamentní volby se pak konaly v dubnu roku 2010¹⁵².

---

¹⁴⁷ *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek,

<http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvyh5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

¹⁴⁸ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ BENDA, Lukáš: *Parlamentní volby v Maďarsku 2006*. In: *Cevrorevue*, 2006, č. 5.

<http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-on-line/2006/5/67380-parlamentni-volby-madarsku-2006.html> (19. 1. 2011)

¹⁵² *Volby v Maďarsku - Fidesz převálcovává levici*. Prvnizpravy, 12. dubna 2010, <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/ze-zahranici/volby-v-madarsku---fidesz-prevalcoval-levici/> (20. 1. 2011)

V kontextu velikosti stran budeme v případě Maďarska považovat za strany velké strany MSZP (Maďarská socialistická strana) a FIDESZ – KDNP¹⁵³ (Maďarská občanská unie – Křesťansko-demokratická lidová strana), jelikož ostatní strany, které budou koncipovány jako strany malé (včetně zkoumané strany Jobbik), se za nimi ve volbách 2006 umístily s velkým odstupem¹⁵⁴. Ve vládě byly v době evropských voleb strana MSZP a malá strana SzDSz (Svaz svobodných demokratů - Maďarská liberální strana).¹⁵⁵

V grafu č. 3 jsou rozpracovány výsledky maďarských národních voleb z roku 2006 a 2010 stejně jako výsledky maďarských evropských voleb 2009.¹⁵⁶ Přestože je patrné, že obě vládní strany podporu ztratily, neplatí zde již tvrzení, že všechny velké strany přišly o volební podporu. Ačkoli v případě vládní a velké strany MSZP můžeme pozorovat pokles ze 44,49 % hlasů v roce 2006¹⁵⁷ na 17,37 % hlasů v roce 2009¹⁵⁸, tedy rozdíl 27,12 % hlasů, druhé velké uskupení FIDESZ – KDNP naopak zaznamenalo nárůst podpory o 12,6 % hlasů ziskem 56,36 % hlasů v roce 2009¹⁵⁹ oproti předchozím 43,76 % hlasů z roku 2006¹⁶⁰. Druhá vládní strana SzDSz v evropských volbách ztratila oproti volbám z roku 2006 2,65 % hlasů ziskem 4,81 % hlasů.¹⁶¹ Na tomto místě je však nutno zmínit fakt, jež měl nesporný vliv na tento výsledek, a to sice vysokou neoblíbenost vlády Ference Gyurcsany¹⁶², která byla dva měsíce před evropskými volbami vystřídána vládou novou¹⁶³ nestraníka Gordona Bajnai.¹⁶⁴ Díky

---

¹⁵³ Jedná se o dvě strany, které však od roku 2006 vytvářejí ve volbách společnou kandidátku.

¹⁵⁴ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁵⁵ *A 'new' government in Hungary.* Centre for Eastern studies, 22. dubna 2009, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2009-04-22/new-government-hungary> (22. 1. 2011)

¹⁵⁶ Viz příloha.

¹⁵⁷ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁵⁸ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁶¹ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

¹⁶² *'Obstacle' Hungary PM to design.* BBC news, 21. března 2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7956610.stm> (21. 1. 2011)

¹⁶³ Avšak ve stejném stranickém složení.

Na Maďarsko doléhá krize na finančních trzích. IDNES, 29. října 2009, http://finance.idnes.cz/na-madarsko-doleha-krize-na-financnich-trzich-fn5-/inv.asp?c=A081025_115950_inv_hla (21. 1. 2011)

¹⁶⁴ *A 'new' government in Hungary.* Centre for Eastern studies, 22. dubna 2009, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2009-04-22/new-government-hungary> (22. 1. 2011)

neuspokojivému vládnutí MSZP a SzDSz¹⁶⁵ obě dvě strany značně ztratily na popularitě a jejich nejsilnější konkurenční subjekt FIDESZ – KDNP naopak zaznamenal nárůst volební podpory.

U strany Jobbik lze pozorovat zřetelný nárůst volební podpory v evropských volbách 2009. Strana dosáhla 14,77 % hlasů¹⁶⁶, čímž se stala třetím nejúspěšnějším subjektem. V tomto případě je však srovnání tohoto výsledku s výsledkem v parlamentních volbách 2006 poněkud problematické, jelikož v nich Jobbik nekandidoval jako samostatný subjekt. Namísto toho sestavil společnou kandidátku se stranou MIÉP a společně dosáhli zisku 1,38 % hlasů.¹⁶⁷ Taktéž ostatní malé strany si v evropských volbách polepsily oproti předchozím parlamentním volbám.

Z předkládaných dat lze potvrdit také efekt ukazatele výsledků evropských voleb pro další národní volby, stejně jako jsme tento jev mohli pozorovat u Velké Británie a Nizozemí. U maďarských stran bylo dokonce celkové pořadí prvních třech stran v národních volbách v roce 2010 stejné, jako ve volbách evropských. Vítězem voleb v roce 2010 se stal subjekt FIDESZ – KDNP, jenž získal 52,93 % hlasů, o 3,43 % méně než v evropských volbách a o 12,6 % více než v předchozích národních parlamentních volbách.¹⁶⁸ Na druhém místě se umístila strana MSZP se ziskem 20,95 % hlasů a třetím nejsilnějším subjektem se stal Jobbik se ziskem 15,86 % hlasů, jež získal dokonce ještě o 1,09 % hlasů více než v evropských volbách.¹⁶⁹

Na základě výše uvedeného docházíme v případě Maďarska k podobným, avšak nikoli zcela totožným výsledkům jako v případě Velké Británie a Nizozemí. Stejně jako u předchozích stran jsme mohli pozorovat mezi volbami prvního řádu v roce 2006 a volbami druhého řádu v roce 2009 přesuny hlasů ve směru od vládních stran ke stranám nevládním, na druhou stranu toto nemůžeme komplexně říci o přesunu hlasů od velkých stran k malým s platností u všech maďarských stran. Ačkoli u strany MSZP jsme pozorovali velké ztráty v evropských volbách ve srovnání s předchozími prvořadými

---

¹⁶⁵ *Na Maďarsko doléhá krize na finančních trzích.* IDNES, 29. 10. 2008, http://finance.idnes.cz/na-madarsko-doleha-krize-na-financnich-trzich-fn5-/inv.asp?c=A081025_115950_inv_hla (21. 1. 2011)
Hodina pravdy pro Maďarsko: země se ocitla na pokraji bankrotu. IDNES kavárna, 18. března 2009, http://zpravy.idnes.cz/hodina-pravdy-pro-madarsko-zeme-se-ocitla-na-pokraji-bankrotu-ptv-kavarna.asp?c=A090317_162132_kavarna_bos (22. 1. 2011)

¹⁶⁶ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

¹⁶⁷ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁶⁸ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁶⁹ Tamtéž.

národními volbami, u subjektu FIDESZ – KDNP v rámci evropských voleb ke ztrátě hlasů nedošlo. Strana naopak získala více hlasů v evropských volbách než v předchozích národních parlamentních volbách.¹⁷⁰ Příčinou tohoto jevu je již výše zmíněná vysoká nepopularita strany MSZP. Hlasy, které tato strana ztratila v evropských volbách, šly nejen k malým stranám, ale taktéž k jejímu největšímu konkurenčnímu subjektu, k velké straně FIDESZ – KDNP. Co se týká Jobbiku, lze v evropských volbách pozorovat velmi značný nárůst hlasů oproti předchozím národním parlamentním volbám, což nám potvrzuje teorii o větší úspěšnosti menších a radikálních stran v evropských volbách z důvodu ztrát velkých a vládních stran (v tomto případě obou vládních, avšak jen jedné ze dvou velkých stran). V tomto kontextu lze ve shodě se závěry týkajícími se BNP a PVV považovat aspekty vyplývající z teorie voleb druhého řádu a zvláště pak přesuny voličských hlasů, způsobené odlišným chováním voličů v druhořadých volbách (hlasování „srdcem“, větší riskování, snaha potrestat vládu atd.¹⁷¹) za jednu z příčin úspěchu Jobbiku v evropských volbách.

---

¹⁷⁰ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011), *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁷¹ Podrobně popsáno v první kapitole.

4 Vliv výše nezaměstnanosti, množství imigrantů v zemi a působení volebního systému na volební výsledky BNP, Jobbik a PVV

4.1 Výše nezaměstnanosti

V této kapitole bude zkoumáno, jaký vliv měla výše nezaměstnanosti na podporu krajně pravicových stran BNP, Jobbik a PVV v jednotlivých volbách, přičemž pozornost bude směřována především na období evropských voleb v roce 2009. Na základě závěrů autorů zabývajících se touto problematikou bychom měli u zkoumaných stran pozorovat zvyšující se podporu při stoupající výši nezaměstnanosti.¹⁷²

4.1.1 Britská národní strana a nezaměstnanost ve Velké Británii

V grafu č. 4¹⁷³ jsou uvedeny údaje týkající se výše nezaměstnanosti ve Velké Británii od roku 2000. Na křivce můžeme pozorovat, že výše nezaměstnanosti ve VB až do roku 2008 kolísá okolo pěti procent, přičemž interval mezi jednotlivými údaji se vždy pohybuje do jednoho procenta rozdílu.¹⁷⁴ Mezi roky 2008 a 2009 pak křivka výše nezaměstnanosti prudce stoupá. Jedná se o vzrůst z 5,6 % v roce 2008 na 7,6 % v roce 2009 a posléze na 7,9 % v roce 2010.¹⁷⁵

Srovnáním výše uvedených dat s volebními výsledky strany BNP je viditelné, že taktéž zisky BNP se až do roku 2009 pohybovaly v malém intervalu. Ačkoliv úspěšnost strany ve volbách velmi mírně stoupala, jednalo se pouze o marginální pohyb v desetínách procent, přičemž strana až do roku 2009 nedosáhla lepšího výsledku než 0,7 % hlasů na celostátní úrovni.¹⁷⁶ Přestože v druhořadých volbách do EP v roce 2004 strana získala 4,9 % hlasů,¹⁷⁷ nelze za příčinu tohoto vzrůstu považovat nezaměstnanost, jelikož její výše v roce 2004 klesala. V tomto případě musíme hledat příčiny úspěchu v efektu voleb druhého řádu a dalších možných příčinách, které na tomto místě nebudou

---

¹⁷² Více viz první kapitola.

¹⁷³ Viz příloha.

¹⁷⁴ *Nezaměstnanost ve Velké Británii v letech 1999-2009*. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁷⁵ *Employment Rate falls to 70.5 per cent*. Office for National Statistics, <http://www.statistics.gov.uk/cci/nugget.asp?id=12> (25. 1. 2011)

Nezaměstnanost ve Velké Británii v letech 1999-2009. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁷⁶ *Elections 2005*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)
Vote 2001. Results & Constituencies UK Breakdown. BBC news, http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/vote2001/results_constituencies/uk_breakdown/uk_full.stm (5. 2. 2011)

¹⁷⁷ *European Parliament election 2004 results*. UK Political info, <http://www.ukpolitical.info/Euro04.htm> (5. 2. 2011)

zkoumány, jelikož evropské volby v roce 2004 nejsou předmětem naší práce. V národních parlamentních volbách roku 2010, tedy v době kdy byla nezaměstnanost stále na vzestupu, strana z pohledu prvořadých národních voleb opět zvýšila svůj zisk oproti předchozím národním volbám a to téměř trojnásobně.¹⁷⁸ Ačkoli se jednalo o značně menší zisk než v evropských volbách roku 2009, v kontextu národních voleb byl vzestup signifikantní. Tento fakt může působit poměrně rozporupně, rozdílný pohled na úspěšnost strany v evropských a v národních volbách byl však vysvětlen již v předešlé kapitole v kontextu voleb druhého řádu a dále se jím budeme zabývat v poslední kapitole z pohledu rozdílnosti působení volebního systému.

Tak jako jsme v roce 2009 pozorovali u nezaměstnanosti nejvyšší nárůst ve výši její hodnoty za posledních 11 let, stejně tak můžeme u strany BNP pozorovat právě v roce 2009 největší úspěch vůbec.¹⁷⁹ Tento fakt poukazuje na skutečnost, že vzrůstající výše nezaměstnanosti měla vliv na úspěch BNP v evropských volbách v roce 2009, a je tedy možné ji považovat za relevantní příčinu.

4.1.2 *PVV a výše nezaměstnanosti v Nizozemí*

V otázce výše nezaměstnanosti v Nizozemí budeme vycházet z grafu č. 5¹⁸⁰, jež ilustruje, jak se výše nezaměstnanosti v Nizozemí vyvíjela od roku 2000 do roku 2010. Z grafu jsou viditelné poměrně velké výkyvy ve výši nezaměstnanosti v tomto období, avšak v rámci naší analýzy nás bude zajímat pouze období od prvních voleb, kterých se strana PVV účastnila, tedy období vymezené rokem 2006 a současností. Zatímco od roku 2005 až do roku 2008 je patrný prudký pokles nezaměstnanosti z 5,3 % v roce 2005 přes 4,4 % v roce 2006 až po 3,1 % v roce 2008, mezi roky 2008 a 2010 lze naopak pozorovat značný nárůst nezaměstnanosti, a to na 3,7 % v roce 2009 a 4,5 % v roce 2010.¹⁸¹

Podívejme se nyní na to, jakým způsobem s těmito daty korespondují výsledky PVV. V roce 2006, kdy byla nezaměstnanost na poklesu, měla strana podporu 5,9 % hlasů.¹⁸² Není zde však možné pozorovat vzrůst nebo pokles podpory pro stranu, jelikož strana kandidovala ve volbách vůbec poprvé. Během druhořadých evropských voleb

¹⁷⁸ *Elections 2010*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

¹⁷⁹ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

¹⁸⁰ Viz příloha.

¹⁸¹ *Nezaměstnanost v Nizozemí v letech 1999-2010*. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁸² *Tweede Kamerverkiezingen 2006*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvyh5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

v roce 2009, kdy byla nezaměstnanost na vzestupu, vzrostla podpora PVV na 16,97 % hlasů.¹⁸³ Procentuální nárůst pokračoval také roku 2010 v národních prvořadých volbách, tedy v době, kdy nezaměstnanost stále stoupala. Volební zisk PVV byl sice o něco nižší než zisk z voleb do EP,¹⁸⁴ stále to však bylo považováno za úspěch. Od předchozích voleb prvního řádu byl totiž vzestup strany velmi markantní.¹⁸⁵

V kontextu výše uvedených skutečností je zřejmé, že vzrůstající výši nezaměstnanosti lze považovat za jednu z příčin úspěchu PVV v evropských volbách roku 2009. Strana byla doposud úspěšnější v dobách vzrůstající nezaměstnanosti, naopak v době poklesu nezaměstnanosti byl její zisk téměř třikrát nižší. Vzhledem ke krátké době existence strany však nemůžeme výsledky generalizovat.

4.1.3 *Jobbik a výše nezaměstnanosti v Maďarsku*

Jako poslední budeme v této podkapitole zkoumat podmíněnost nezaměstnanosti v Maďarsku a volebních výsledků strany Jobbik. Vývoj výše nezaměstnanosti v Maďarsku je nastíněn v grafu č. 6.¹⁸⁶ Ačkoli graf reflektuje situaci od roku 2000, budeme pozorovat, stejně jako v případě Nizozemí, zejména vývoj nezaměstnanosti od roku 2006, tedy období od první účasti strany Jobbik v parlamentních volbách do dolní komory.

Z předkládaných dat lze vyčíst, že křivka znázorňující výši nezaměstnanosti od roku 2001 pozvolna stoupá v průměru přibližně o desetinu procenta do roku 2004, poté nastává mezi roky 2004 a 2005 vzrůst o 1,2 %, a dále pak od roku 2005 až po rok 2008 následuje mírně vzrůstající tendence na 7,8 %.¹⁸⁷ Mezi roky 2008 a 2009 je signifikantní prudký nárůst o 2,2 % na 10% nezaměstnanost v roce 2009¹⁸⁸ a další, poměrně značný nárůst v roce 2010 na 11,2 %¹⁸⁹. Zdá se, že v případě Maďarska se opakuje stejná tendence ve vývoji nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2010, jakou bylo možno

¹⁸³ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

¹⁸⁴ Získala o 1,47 % hlasů méně než v evropských volbách.

Tweede Kamerverkiezingen 2010. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvyh5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (19. 1. 2011)

¹⁸⁵ *PVV en Tweede Kamerverkiezingen 2006.* EuropaNU, http://www.europa-nu.nl/id/vhnnmt7mr5zr/pvv_en_tweede_kamerverkiezingen_2006 (2. 2. 2011)

Tweede Kamerverkiezingen 2010. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvyh5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (19. 1. 2011)

¹⁸⁶ Viz příloha.

¹⁸⁷ *Nezaměstnanost v Maďarsku v letech 1999-2009.* Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ *Employment and unemployment October –December 2010 and year 2010.* Maďarský centrální statistický úřad (Hungarian central statistical office), nepublikované data.

identifikovat už v předchozích dvou případech u Velké Británie a Nizozemí, tedy prudký nárůst nezaměstnanosti od roku 2008.¹⁹⁰

Vezměme si nyní volební výsledky strany Jobbik a srovnáme je s výše uvedenými daty pro výši nezaměstnanosti. Dobereme se podobných závěrů jako u Velké Británie a Nizozemí. V roce 2006 kandidoval Jobbik ve volbách na společné kandidátní listině se stranou MIÉP a dohromady získali pouze 1,38 % hlasů.¹⁹¹ Porovnáme-li tento údaj s nezaměstnaností v Maďarsku v roce 2006, lze vidět, že ani ta nedosahovala převratných čísel. Ačkoli celkově vzrostla, jednalo se pouze o tři desetiny procenta.¹⁹² Na tomto místě je nutné upozornit, že v roce 2006 nemůžeme pozorovat vzrůst nebo pokles podpory pro stranu Jobbik, lze pouze pozorovat výši jejího zisku, neboť strana kandidovala v parlamentních národních volbách vůbec poprvé, stejně jako tomu bylo u nizozemské PVV.¹⁹³

Naprosto kontrastní situace nastává v roce 2009, kdy dochází k prudkému nárůstu výše nezaměstnanosti a zároveň i k velmi razantnímu nárůstu podpory strany Jobbik, která již kandiduje sama, nikoli v koalici.¹⁹⁴ Obdobně je pro Jobbik úspěšný také rok 2010, kdy se strana umísťuje v národních parlamentních volbách na třetím místě a získává ještě o 1,09 % více než ve volbách evropských v předchozím roce.¹⁹⁵ Nezaměstnanost v tomto období v Maďarsku stále roste rychlým tempem, ačkoli se jedná o velmi malý růst ve srovnání s růstem v předchozím roce 2008.

Lze tedy sumarizovat, že stejně jako v případě strany PVV a strany BNP byl jednou z příčin úspěchu strany Jobbik v evropských volbách 2009 značný vzrůst výše nezaměstnanosti. Zdá se, že i úspěch strany Jobbik doposud rostl se zvyšující se výší nezaměstnanosti, ačkoli je ještě brzy na generalizaci, stejně jako u strany PVV, vzhledem k tomu, že strana je na politické scéně krátkou dobu.

---

¹⁹⁰ Na rozdíl od Velké Británie a Nizozemí má však v Maďarsku nezaměstnanost dlouhodobě vzrůstající tendenci.

Nezaměstnanost v Maďarsku v letech 1999-2009. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁹¹ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

¹⁹² *Nezaměstnanost v Maďarsku v letech 1999-2009.* Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

¹⁹³ PYTLAS, B.: c. d., s. 1.

Parliamentary Elections in Hungary 2002, National election office, http://www.valasztas.hu/en/onkval2010/201/201_0.html (26. 1. 2011)

¹⁹⁴ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

¹⁹⁵ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

4.2 Vliv množství imigrantů na podporu BNP, PVV a Jobbiku

V předchozí kapitole byl zkoumán vliv nezaměstnanosti na úspěch BNP, PVV a Jobbiku, v této kapitole je analyzován fakt, zda také zvyšující se množství imigrantů mělo pozitivní vliv na volební podporu BNP, PVV a Jobbiku v evropských volbách 2009. Pokud zjistíme, že strana má tendenci vést si lépe za stoupajícího množství imigrantů, podpoříme tím stávající teze odborníků o zvyšující se úspěšnosti radikálních stran při zvyšujícím se počtu přistěhovalců.

Na tomto místě je nutné upozornit, že zatímco u nezaměstnanosti jsme její výši sledovali v roce, kdy evropské volby probíhaly, u množství imigrantů budeme sledovat roky předchozí, resp. stoupající/klesající tendenci v předchozích dvou letech. Budeme tak činit z toho důvodu, že na rozdíl od výše nezaměstnanosti, jež je známá v průběhu roku, je množství imigrantů zveřejňováno vždy nejdříve roku následujícího (v našem případě byly v roce 2009 známy nejnovější data o imigrantech z roku 2008). Voliči jsou tedy ovlivněni daty z roku 2008 a dřívějších.

4.2.1 Množství imigrantů ve Velké Británii a strana BNP

Vývoj množství imigrantů přicházejících do Velké Británie můžeme nalézt v grafu č. 7¹⁹⁶. Z něj je patrné, že počet imigrantů se za posledních šest let velmi proměňoval. V letech 2002 a 2003 můžeme pozorovat přibližně stejné množství přistěhovalců, zatímco v roce 2004, jenž byl signifikantním pro volby v roce 2005, došlo k značnému nárůstu o téměř 69 000 imigrantů.¹⁹⁷ Mezi roky 2004 a 2005 pak lze pozorovat klesající tendenci¹⁹⁸, v roce 2006 můžeme pozorovat prudký nárůst, v roce 2007 mírný pokles, který roku 2008 opět střídá nárůst, tentokrát z 574 000 na 590 000 imigrantů.¹⁹⁹ V roce 2009 sice následuje další pokles, konkrétně o 23 000 imigrantů,²⁰⁰ poslední data z roku 2010 však hovoří o dalším mírném vzrůstu imigrantů.²⁰¹

---

¹⁹⁶ Viz příloha.

¹⁹⁷ *International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2002.* Office for National Statistics, London 2004, s. 9.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2003. Office for National Statistics, London 2005, s. 9.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2004. Office for National Statistics, London 2006, s. 9.

¹⁹⁸ *International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2005.* Office for National Statistics, London 2007, s. 11.

¹⁹⁹ *International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2006.* Office for National Statistics, London 2008, s. 11.

Migration Statistics 2008. Annual Report. Office for National Statistics, 2009, s. 7.

²⁰⁰ *Migration Statistics 2009.* Office for National Statistics, 2010, s. 1.

²⁰¹ *Migration Statistics Quarterly Report.* Office for National Statistics, 2011, s. 5.

Při komparaci výše zmíněných dat s volebními výsledky BNP je signifikantní, že v roce 2005, tedy poté, co se v letech 2003 a 2004 počet imigrantů ve Velké Británii zvýšil, poprvé dochází k viditelnějšímu vzestupu této radikální strany. Přestože je podpora stále velmi malá, procentuálně se jedná o více než trojnásobný zisk hlasů než v předchozích parlamentních volbách.²⁰² Podobně je tomu i v roce 2009. Volební podpora BNP rapidně vzrostla, stejně jako se v roce předchozím navýšil počet přistěhovalců.²⁰³

Pokud se zaměříme na volební podporu BNP v roce 2010, můžeme vidět, že strana dosahuje nejlepšího výsledku v národních parlamentních volbách (ačkoli volební podpora pro BNP klesá ve srovnání s výsledky z roku 2009), kdy téměř ztrojnásobuje svůj zisk oproti parlamentním volbám předchozím.²⁰⁴ V období mezi lety 2008 a 2009, jež bylo směrodatným pro volby roku 2010, je sice možné vidět pokles v množství přistěhovalců, stále se však jedná o velmi vysoké číslo (doposud čtvrté nejvyšší množství imigrantů ve VB). V tomto ohledu je, stejně jako v případě vlivu výše nezaměstnanosti na úspěch strany BNP, nutné zmínit, že BNP může být v britských parlamentních volbách úspěšnou stranou i tehdy, pokud získá mnohem nižší volební podporou než v evropských volbách, avšak razantně vyšší než v předchozích volbách parlamentních. Rozdíl je způsoben odlišným chováním voličů v prvořadých a druhořadých volbách, jak již bylo naznačeno v první a třetí kapitole, a v rozdílnosti volebních systémů, jak bude zkoumáno v následující podkapitole.

Na základě výše zmíněného je možné považovat razantní vzestup v množství imigrantů mezi lety 2007 a 2008 za jednu z příčin úspěchu BNP ve volbách do EP 2009, jelikož jsme mohli sledovat, že strana dosahuje vyšších zisků v asociaci s vysokým množstvím imigrantů v zemi.

4.2.2 *Množství imigrantů v Nizozemí a PVV*

Pro analýzu vlivu množství imigrantů v případě Nizozemí na podporu strany PVV budeme vycházet z grafu č. 8²⁰⁵, v němž je tato problematika demonstrována. Opět zde bude pro volby v roce 2009 signifikantní období let 2007 a 2008, kterým byli voliči nejvíce ovlivněni.

---

²⁰² *Elections 2010*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

²⁰³ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009*. *Spojené království*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

Migration Statistics 2008. Annual Report. Office for National Statistics, 2009, s. 7.

²⁰⁴ *Elections 2010*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

²⁰⁵ Viz příloha.

Při podrobnějším pohledu na graf lze pozorovat, že počet imigrantů do Nizozemí má dlouhodobě stoupající tendenci.²⁰⁶ Ačkoli mezi lety 2004 a 2005 došlo k mírnému poklesu z 94 000 na 92 300, od roku 2005 již množství imigrantů stále roste, přičemž nejprudší nárůst můžeme pozorovat v roce 2007 a 2008.²⁰⁷ V roce 2007 došlo k nárůstu o 15 600 imigrantů, kdy počet imigrantů dosáhl 116 800, v roce 2008 se číslo zvýšilo o dalších 26 700 imigrantů, kdy počet imigrantů dosáhl hodnoty 143 500.²⁰⁸ Graf ukazuje, že taktéž v následujících letech množství imigrantů roste, přestože již nedochází k tak dramatickému přírůstku jako v letech 2007 a 2008. V roce 2009 se jedná o nárůst o 2900 imigrantů v porovnání s rokem 2008, o 3400 imigrantů pak počet imigrantů vzrostl v roce 2010 v porovnání s rokem 2009.²⁰⁹

Pokud tyto data komparujeme s volebními výsledky strany PVV, docházíme k podobným závěrům jako ve Velké Británii. Stejně jako u Velké Británie i zde můžeme sledovat, že podpora strany celkově stoupá v dobách, kdy množství imigrantů roste a jejich celkový počet je poměrně vysoký. V evropských volbách v roce 2009 zaznamenává strana obrovský nárůst podpory, kdy získává téměř trojnásobek hlasů, jež získala v roce 2006.²¹⁰ A právě v roce 2008, který je pro výsledky z roku 2009 fundamentální, dochází k doposud nejvyššímu nárůstu přistěhovalců do Nizozemí. V roce 2010, kdy je podpora pro stranu PVV stále velmi vysoká, ačkoli mírně poklesla o 1,2 % ve srovnání s rokem 2009,²¹¹ je množství imigrantů v roce 2009 (jež je směrodatné pro rok 2010) stále na vzestupu, přestože se již jedná o velmi malý růst ve srovnání s růstem v předchozím roce 2008.

Výše uvedené údaje a výsledky nás přivádí k závěrům, že jedním z aspektů úspěchu strany PVV v roce 2009 byl vzrůstající počet imigrantů. Podobně jako u BNP můžeme v případě PVV pozorovat, že podpora strany měla doposud tendenci být ovlivňována množstvím imigrantů, ačkoli zde nemůžeme generalizovat, jelikož se PVV zatím neúčastnila dostatečně velkého množství voleb vzhledem k jejímu vzniku v roce 2006.

---

²⁰⁶ *Record number of immigrants in 2010*. Statistics Netherlands, 9. února 2011, <http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/vergrijzing/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-007-pb.htm> (26. 2. 2011)

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

²¹¹ *Tweede Kamerverkiezingen 2010*. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvh5i95k8zx1/vh8lnhrpmxux> (19. 1. 2011)

4.2.3 *Jobbik a množství imigrantů v Maďarsku*

Vývoji množství imigrantů v letech 2004 až 2009 se věnuje graf č. 9²¹². Zatímco mezi lety 2004 a 2005 lze pozorovat mírný vzestup v počtu imigrantů z 22 164 v roce 2004 na 25 582 v roce 2005, od roku 2005 do roku 2007 nastává mírný pokles počtu přistěhovalců na 22 607 v roce 2007.²¹³ Období mezi roky 2007 a 2008, jež je směrodatné pro výsledky voleb z roku 2009, je však stejně jako u předchozích dvou zemí charakteristické prudkým nárůstem počtu imigrantů.²¹⁴ Jedná se o nárůst na 35 547 v roce 2008, tedy o zvýšení o 12 940 imigrantů vzhledem k předchozímu roku 2007.²¹⁵ V následujícím roce 2009 pak dochází k prudkému poklesu počtu přistěhovalců na 25 582.²¹⁶

Podívejme se nyní, jak nám tyto data celkově korespondují s volebními výsledky strany Jobbik. V roce 2006, kdy Jobbik kandidoval na společné kandidátce s MIÉP a kdy subjekt dosáhl zanedbatelné podpory ve volbách ziskem 1,38 %, ²¹⁷ bylo množství imigrantů na vzestupu (směrodatným obdobím pro volby v roce 2006 byl rok 2005, ve kterém došlo k nárůstu počtu přistěhovalců), ačkoli se jednalo pouze o mírný nárůst.²¹⁸ V roce 2009, kdy podpora strany vzrostla téměř na 15 %, ²¹⁹ došlo taktéž k velmi prudkému nárůstu počtu přistěhovalců, jak jsme již zmínili výše (v roce 2008 přibylo o 12 940 imigrantů ve srovnání s rokem 2007).²²⁰ Pokud srovnáme volební výsledky strany v roce 2010 a množství imigrantů v roce 2009 (jež bylo signifikantní pro volby roku 2010), docházíme k závěru, že ačkoli podpora strany byla stále na vzestupu,²²¹ množství imigrantů prudce klesalo.²²²

Setkáváme se tedy s odlišnými závěry, než k jakým jsme dospěli u Velké Británie a Nizozemí. Ačkoli v roce 2009 můžeme sledovat prudký nárůst přistěhovalců

---

²¹² Viz příloha.

²¹³ Emailová korespondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Emailová korespondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

²¹⁷ *Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results.* National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

²¹⁸ Emailová korespondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

²¹⁹ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko.* Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

²²⁰ Emailová korespondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

²²¹ *2010 Parliamentary elections.* National election office, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. 2. 2011)

²²² Emailová korespondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

do Maďarska, není možné, aby byl tento fakt považován za relevantní příčinu úspěšnosti Jobbiku v evropských volbách roku 2009, jelikož v roce 2010 byla strana taktéž úspěšná, nicméně množství imigrantů bylo na poklesu. Toto je možné vysvětlit například také tím, že na rozdíl od stran BNP a PVV se strana Jobbik tak silně nevymezuje proti imigrantům, ale je spíše zaměřená proti Romům, jak je možné vidět z jejího programu.²²³ Na tomto místě je nutné konstatovat, stejně jako v případě Nizozemí, že strana působí na politické scéně poměrně krátkou dobu a nezúčastnila se dostatečně velkého množství voleb na to, abychom mohli výše zmíněné závěry generalizovat.

Celkově však lze konstatovat, že jak v případě strany PVV, tak v případě strany BNP došlo k potvrzení hypotézy o tom, že jednou z příčin jejího úspěchu byl prudký nárůst imigrantů. Naopak u strany Jobbik tento fakt potvrdit nemůžeme, vzhledem k tomu, že strana byla velmi úspěšnou i při poklesu množství imigrantů.

4.3 Volební systém

Evropské volby se v jednotlivých členských státech konaly až do roku 2002 podle různých volebních systémů, přestože o zavedení jednotného volebního systému se vedly dlouholeté debaty. Teprve až v tomto roce byla přijata legislativa (2002/72/EC) o jednotných volebních procedurách ve všech členských státech, která však jednotlivým zemím umožnila variantní řešení konkrétních komponent.²²⁴ Předpis z roku 2002 předpokládá tyto aspekty evropského volebního systému:

1. „Volby do EP se konají dle proporčního volebního systému za použití formule kandidátních listin nebo jediného přenosného hlasu.
2. Členské země mají volnost v tom, zda zahrnou možnost preferenčního hlasování (není vyžadováno).
3. Členské země mají volnost ve stanovování velikosti volebního obvodu, v obvodech však musí být voleno tolik mandátů, aby byla zajištěna proporcionalita rozdělení mandátů.

---

²²³ *Radical change. A guide to Jobbik's parliamentary electoral manifesto for national self-determination and social justice. Jobbik 2010.* Jobbik-The movement for a better Hungary, <http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf> (5. 2. 2011)

²²⁴ OUTLÝ, Jan: *Volební systém pro volby do Evropského parlamentu. Srovnání původních a nově přistoupivších zemí.* In: ŠARADÍN a kol.(Eds.): *Evropské volby v postkomunistických zemích.* 2007, s. 27.

4. Stanoví-li členská země uzavírací klauzuli, neměla by překročit 5 % hlasů.

5. Konkrétní podoba volebního zákona může být přizpůsobena specifické situaci v dané zemi, zachována však musí být proporční podstata voleb.²²⁵

Nyní se podívejme, jak vypadají volební systémy pro evropské volby v jednotlivých zemích konkrétně, a porovnejme tento systém se systémem v národních parlamentních volbách, abychom zjistili, zda zkoumané strany měly větší šanci uspět v národních volbách či ve volbách evropských.

4.3.1 Velká Británie

V evropských volbách v roce 2009 bylo ve VB voleno 72 poslanců.²²⁶ Tyto mandáty jsou rozdělovány ve 12 volebních obvodech, přičemž v každém z nich je voleno mezi třemi až jedenácti křesly. Poslanci reprezentující Anglii, Wales a Skotsko jsou voleni proporčním volebním systémem s uzavřenými kandidátními listinami, kde voliči nevybírají jednotlivé kandidáty, ale volí celé strany.²²⁷ Pro přepočítání hlasů je používán D'Hondtův dělitel.²²⁸ Poslanci reprezentující Severní Irsko jsou voleni systémem jednoho přenosného hlasu²²⁹, jenž voličům umožňuje vybírat mezi jednotlivými kandidáty.²³⁰ Velká Británie pro evropské volby nezavedla žádnou uzavírací klauzuli.²³¹

Ve volbách do dolní sněmovny britského parlamentu je využíván relativně většinový jednokolový systém, tzv. systém prvního v cíli (first-pass-the-post), jež je charakteristický jednomandátovými volebními obvody a nutností kandidáta získat ke zvolení pouze „relativní většinu“, tedy mít největší počet hlasů.²³² Země je rozdělena do tolika volebních obvodů, kolik mandátů je rozdělováno.²³³

Volební systém pro evropské volby umožňuje, aby se do parlamentu dostalo více stran než v tzv. systému prvního v cíli, vzhledem k tomu, že pro menší strany je

---

²²⁵ Tamtéž, s. 30.

²²⁶ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království.* Evropský parlament http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

²²⁷ *The European elections: EU Legislation, National provisions and Civic participation.* European parliament: Directorate general for internal policies, 2009, s. 83.

²²⁸ Tamtéž, s. 16

²²⁹ Single transferable vote.

²³⁰ Tamtéž, s. 84.

²³¹ Tamtéž, s. 84.

²³² HUŠEK, P. – CHYTILEK, R.: c. d., s. 65-66.

²³³ V roce 2005 se jednalo o 646, v roce 2010 pak o 650 mandátů.

Elections 2010. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

Elections 2005. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

snadnější získat mandát díky nižším volebním prahům a nižší disproporcionalitě systému.²³⁴ Navíc, jak již bylo uvedeno v první kapitole, v systému prvního v cíli dochází díky značné disproporcionalitě k podprezentaci malých stran a nadprezentaci stran velkých a k redukci zastoupení extrémistických stran.²³⁵ Ruku v ruce s tímto mechanickým efektem volebního systému působí tzv. psychologický efekt, kdy si voliči jsou vědomi toho, jak volební systém působí a na základě toho se při volbách rozhodují. Namísto malých stran, které vyjadřují jejich preference, zvolí stranu velkou, která pro ně představuje „menší zlo“ a nepropadne tím jejich hlas. Systém používaný ve volbách do Evropského parlamentu tedy skýtá větší šance na zvolení pro kandidáty malých stran a stran na okraji politického spektra.

Na druhou stranu při podrobnějším prozkoumání tabulky č. 1²³⁶ je nutné si povšimnout, že ačkoli se v případě evropských voleb jedná o proporční systém, můžeme u něj podobně jako u systému prvního v cíli pozorovat poměrně velké disproporce, které jsou způsobeny zejména malou velikostí volebních obvodů. Strana BNP, která obdržela v evropských volbách 2009 6,04 % z celkových hlasů, si tímto zajistila pouze 2,78 % mandátů, byla tedy o více než 3 % podprezentována (získala o polovinu méně mandátů, než podle dosažených hlasů získat měla). Na druhou stranu konzervativní strana, která dosáhla 27 % hlasů, získala 34,7 % mandátů a byla tedy o 7,7 % nadprezentována. Stejně tak byla nadprezentována i Labouristická strana nebo například Liberální strana. Extrémní disproporcionalitu můžeme pozorovat zejména v Severním Irsku, kde se rozdělují pouze tři mandáty. Kupříkladu Ulsterská Unionistická strana získala za 17,11 % hlasů 33,34 % mandátů, zatímco SDLP nezískala za 16,2 % hlasů žádný mandát. V britských národních volbách je disproporcionalita ještě více signifikantní. Můžeme sledovat, že BNP v roce 2010 získala 1,9 % hlasů, avšak nezískala žádný mandát. Byla tedy opět značně podprezentována. Naopak první dvě strany, Konzervativní strana a Labouristická strana, jsou silně nadprezentovány. Systém velkou měrou zvýhodňuje první dvě strany, na což razantně doplácí Liberální strana.

Porovnání míry proporcionality systému na základě výpočtu indexů proporcionality v evropských volbách a v národních parlamentních volbách lze najít

---

²³⁴ JACKMAN, R. W. – VOLPERT, K.: c. d., s. 516.

²³⁵ HUŠEK, P. – CHYTILEK, R.: c. d., s. 69-70.

²³⁶ Viz příloha.

v tabulce č. 4.²³⁷ Loosemore-Hanby index vyhodnocuje celkovou proporcionalitu v evropských volbách jako vyšší než v systému britských národních parlamentních voleb. RR index naopak vyhodnocuje systém v britských národních volbách jako proporcionalnější než systém evropských voleb. Tento rozpor nás nesmí zmást, jelikož, jak již bylo zmíněno v první kapitole, každý index na proporcionalitu nahlíží jinak a žádný není ideální.²³⁸ RR index je citlivý na disproporcionalitu u menších stran a vzhledem k velmi vysoké disproporcionalitě u malých stran zejména v Severním Irsku, kde je voleno jiným systémem, než který se používá v celém zbytku země, vyhodnocuje celkově systém evropských voleb jako více disproporční než systém prvního v cíli. Vzhledem k výše uvedenému je pro naše potřeby směřodatnější počítat na tomto místě s hodnotou indexů vypočítaných pouze pro systém ve Velké Británii bez Severního Irsku, protože zkoumáme stranu BNP, jež na území Severního Irsku nepůsobí. Na tomto základě lze pozorovat, že systém v evropských volbách vykazuje poněkud nižší hodnoty disproporcionality než systém v britských národních volbách.

V kontextu zmíněných faktů můžeme konstatovat, že strana BNP má větší šanci uspět v evropských volbách. Také zde sice působí poměrně velká disproporcionalita, na druhé straně však voliči v tomto systému více riskují a dávají své hlasy i menším stranám, jelikož ve vícemandátových volebních obvodech jsou šance strany na získání mandátu větší než ve volebních obvodech jednomandátových, kde mohou malé strany uspět pouze v případě, že jsou silné v daném volebním obvodu.²³⁹ Tento fakt poukazuje na to, že jednou z příčin úspěchu BNP ve volbách do EP 2009 je působení volebního systému, který straně v evropských volbách skýtá větší šance na úspěch.²⁴⁰

4.3.2 Nizozemí

Ve volbách do EP 2009 bylo v Nizozemí voleno 25 poslanců čistým poměrným volebním systémem.²⁴¹ V tomto případě je celá země jedním volebním obvodem²⁴² a mandáty jsou rozdělovány na národní úrovni pomocí D'Hondtova volebního dělitele,

---

²³⁷ Viz příloha.

²³⁸ Lebeda, T.: *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality*, s. 660-670.

²³⁹ Takovými stranami jsou například regionální strany ve Skotsku (Skotská národní strana) nebo Severním Irsku (Sinn Fein, demokratická unionistická strana) nebo ve Wales (Plaid Cymru). *Elections 2010*. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

²⁴⁰ V tomto kontextu je možné uvést jako příklad fakt, že BNP na národní úrovni, kde je používán většinový systém, zatím nikdy nedosáhla na mandát, zatímco v evropských volbách, kde se používá proporcionalní volební systém, dosáhla v roce 2009 zisku dvou mandátů.

²⁴¹ *Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko*. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

²⁴² Rozdělení do 19 volebních regionů má pouze administrativní charakter.

The European elections: EU Legislation, National provisions and Civic participation: c. d., s. 62.

přičemž pro získání mandátu zde není formálně stanovena žádná uzavírací klauzule.²⁴³ Můžeme si však vypočítat, že každá strana potřebuje k zisku mandátu dosáhnout minimálně 4% hlasů, tedy podíl 100/25, což je možné považovat za neformální uzavírací klauzuli.²⁴⁴ Voliči mohou dát svůj hlas buď celé straně, nebo jednotlivému kandidátovi na kandidátní listině, jedná se tedy o preferenční hlasování.²⁴⁵

Pro národní parlamentní volby do dolní komory je v Nizozemí taktéž používán poměrný volební systém.²⁴⁶ Voliči mají stejně jako v evropských volbách jeden hlas, který mohou dát buď celé straně, nebo jednotlivému kandidátovi, a opět, stejně jako v evropských volbách, je celá země jedním volebním obvodem.²⁴⁷ V celé zemi se pak rozděluje 150 mandátů.²⁴⁸ Hodnota uzavírací klauzule je velmi nízká, nižší než v evropských volbách. Jedná se o 0,67 % hlasů, přičemž ji nemůžeme najít formálně v zákoně, ale je možné ji vypočítat podílem 100 % / 150.²⁴⁹ Pro stranu je tedy přibližně šestkrát těžší dostat se do evropského parlamentu než do parlamentu nizozemského. Tato uzavírací klauzule v kombinaci s velikostí obvodu dělá z nizozemského volebního systému do Tweede Kamer jeden z nejvíce proporcionálních volebních systémů vůbec.²⁵⁰ Rozdíl mezi volebním systémem v nizozemských parlamentních volbách a ve volbách do evropského parlamentu je tedy v uzavírací klauzuli a formálně i v metodě přepočítávání hlasů na mandáty, tedy v použití volebních formulí. Pro alokaci mandátů v národních volbách se používá Hareova kvóta v kombinaci s metodou nejvyšších průměrů (metoda nejvyšších průměrů je aplikovaná na ty mandáty, které se nepodařilo přerozdělit Hareovou kvótou).²⁵¹ Tato kombinace bývá někdy označována přímo jako D'Hondtův dělitel, jelikož výsledek bude při přepočtu totožný, ačkoli se jedná o jiný výpočet.²⁵²

Srovnání proporčnosti nizozemského volebního systému, užívaného u národních parlamentních voleb a evropských voleb, můžeme najít v tabulce č. 2 a v tabulce

---

²⁴³ Tamtéž, s. 62.

²⁴⁴ Podělením 100 % mandátů a 100 % rozdělovaných křesel, tedy 25, nám vyjde, minimální procento hlasů, jež musí strana získat, aby se dostala do evropského parlamentu a získala alespoň jeden mandát.

²⁴⁵ *The European elections: EU Legislation, National provisions and Civic participation*: c. d., s. 63.

²⁴⁶ ANDEWEG, Rudy B. – IRWIN, Galen A.: c. d., s. 81.

²⁴⁷ Opět je zde země sice rozdělena na 19 volebních regionů, avšak jde jen o administrativní charakter ANDEWEG, R. B. – IRWIN, G. A.: c. d., s. 86.

²⁴⁸ LEBEDA, T.: *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*, s. 71.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 71.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 71.

²⁵¹ Tamtéž, s. 71.

²⁵² Tamtéž, s. 71.

s indexy proporcionality č. 4.²⁵³ Je zřetelné, že oba systémy vykazují vysokou hodnotu proporcionality. V systému voleb do EP jsou strany umístěné na předních pozicích mírně podprezetovány, strany s nižším ziskem jsou naopak mírně nadprezentovány. V systému národních voleb je naopak mírně nadprezentováno prvních pět stran a strany s nižším ziskem jsou mírně odprezentovány. V tomto případě je však disproportionality ještě mírnější než v evropském systému. Zkoumaná strana PVV je v systému evropských voleb podprezetována 16 % mandáty při zisku 16,97 % hlasů, v národních parlamentních volbách byla naopak nadprezentována 16 % mandátů při zisku 15,5 % hlasů. Popsaný jev reflektují i vypočítané indexy proporcionality, které kvalifikují systém v evropských volbách jako o něco méně proporční než volební systém do dolní komory parlamentu v Nizozemí.

V souladu s výše uvedeným lze konstatovat, že v případě Nizozemí nemělo působení volebního systému faktický dopad na úspěchu PVV v evropských volbách, a že tedy jejich odlišné nastavení nebylo jednou z příčin jejího úspěchu v roce 2009. Volební systém v evropských volbách je sice méně proporční než systém v národních volbách, avšak oba systémy vykazují vysokou míru proporcionality a rozdílnost jejich působení má minimální dopad na zkoumanou stranu PVV. To je možno demonstrovat na výsledcích strany, která byla schopna dosáhnout podobného výsledku jak v evropských volbách, tak posléze o rok později ve volbách národních.

4.3.3 *Maďarsko*

V evropských volbách v roce 2009 voliči v Maďarsku volili 22 poslanců.²⁵⁴ Jednalo se o proporcionalní systém s nepreferenčním hlasováním, kdy voliči volí celé kandidátní listiny a nemají možnost hlasovat pro jednotlivce.²⁵⁵ Hlasy jsou zde přepočítávány na mandáty pomocí D'Hondtova dělitele a mandát získá pouze ta kandidátní listina, jež obdrží minimálně 5 % celkových hlasů. Na rozdíl od Velké Británie a Nizozemí zde tedy existuje oficiálně uzavírací klauzule.²⁵⁶

V kontrastu s tímto se v maďarských parlamentních volbách²⁵⁷, kde je voleno 386 poslanců, volí na základě tzv. super smíšeného volebního systému²⁵⁸, jenž je jedním

---

²⁵³ Viz příloha.

²⁵⁴ *The European elections: EU Legislation, National provisions and Civic participation*: c. d., s. 58.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 58.

²⁵⁶ Tamtéž, s. 58.

²⁵⁷ O tomto volebním systému více viz např.: MOSER, Robert G.: *Electoral Systems and the Number of Parties in Postcommunist States*. *World Politics*, 51, 1999, č. 3.
KOSTADINOVA, Tatiana: *Do mixed electoral systems matter?: a crossnational analysis of their effects in Eastern Europe*. *Electoral studies*, 21, 2002.

z nejkomplicovanějších volebních systémů v Evropě.²⁵⁹ Ve skutečnosti jde o tři odlišné procedury, přičemž volič má dva hlasy.²⁶⁰ Přibližně polovina mandátů, tedy 176, je rozdělována v jednomandátových volebních obvodech dvoukolovým volebním systémem absolutní většiny.²⁶¹ Dalších maximálně 152 mandátů je voleno proporcionálním volebním systémem v dvaceti regionálních volebních obvodech (vícemandátových).²⁶² K přepočtu hlasů na mandáty u proporcionální části se užívá Hagenbach-Bischoffova formule.²⁶³ Posledních 58 mandátů je přidělováno na základě celostátní kandidátní listiny za použití D'Hondtova volebního dělitele.²⁶⁴ Tyto mandáty představují zbytkové hlasy, tedy ty, jež v předchozích dvou způsobech volby mandát nezískaly. Jedná se o tzv. kompenzační mandáty.²⁶⁵

Podívejme se nyní na jednotlivé části podrobněji. První hlas je voličem využíván při dvoukolové většinové volbě.²⁶⁶ V prvním kole získá parlamentní křeslo kandidát, jež dosáhl nadpoloviční většiny hlasů, tedy přes 50 % hlasů.²⁶⁷ Pokud se nikomu nepodaří získat 50 %, koná se kolo druhé, do nějž postoupí každý, kdo v prvním kole dosáhl alespoň 15 % hlasů (vždy však minimálně první tři kandidáti). V druhém kole stačí k zisku již jen prostá většina.²⁶⁸

Druhý hlas slouží voliči k volbě proporčním volebním systémem ve dvaceti volebních obvodech. Obvody jsou většinou poměrně malé (čtyř až šesti mandátové) s výjimkou hlavního města Budapeště, kde se rozděluje 28 mandátů.²⁶⁹ Díky velikosti volebních obvodů jsou malé strany v této části volebního systému podreprezentovány.²⁷⁰ Mandát v tomto případě získávají jen strany, jež překročí

---

²⁵⁸ MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku?*. In: LEBEDA, Tomáš – NOVÁK, Miroslav a kol. (Eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Plzeň, Aleš Čeněk 2004, s. 133.

²⁵⁹ RÁCZ, András: *Hungary. The foreign policy element in the parliamentary elections*. In: BRADOVÁ, Eva – ŠARADÍN, Pavel (Eds.): *Visegrad votes : parliamentary elections 2005-2006*. Olomouc 2007, s. 38.

²⁶⁰ BENNOIT, Kenneth – SCHIEMANN, John W.: *Electoral system origins: Institutional choice in Hungary*. Text prezentovaný na konferenci The Northeastern Political Science Association Meeting, 9. listopadu 1995, s. 2.

²⁶¹ RÁCZ, A.: c. d., s. 39.

²⁶² Tamtéž, s. 39.

²⁶³ BENNOIT, K. – SCHIEMANN, J. W.: c. d., s. 3.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 3.

²⁶⁵ RÁCZ, A.: c. d., s. 39.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 39.

²⁶⁷ MLEJNEK, J.: c. d., s. 134.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 134.

²⁶⁹ Tamtéž, s. 134.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 134.

pětiprocentní uzavírací klauzuli.²⁷¹ Tato uzavírací klauzule platí taktéž pro třetí proceduru, tedy rozdělování zbylých mandátů na celostátní úrovni.²⁷²

Kombinace zmíněných rysů volebního systému vede k tomu, že jsou zvýhodňovány velké strany před menšími. Upřednostňuje se schopnost úspěšného vládnutí před reprezentací jednotlivých politických sil.²⁷³ Jak poznamenává Miroslav Novák, v tomto systému převažuje většinová složka systému a dochází zde k nadreprezentaci velkých stran a podreprezentaci stran malých.²⁷⁴ V tabulce č. 3²⁷⁵ můžeme tento jev pozorovat. Zejména v roce 2010 je evidentní razantní nadreprezentace vítězné koalice Fidesz-KDNP, která za 52,9 % hlasů získala absolutní většinu křesel – 67,9 %. U většiny ostatních stran můžeme sledovat disproporcionalitu ve smyslu menšího zastoupení, než odpovídá získaným hlasům. Strana Jobbik získala za 15,86 % hlasů 12,18% mandátů, její podreprezentace je tedy zjevná. Taktéž u maďarských parlamentních voleb 2006 neodpovídalo zastoupení strany Jobbik v parlamentu procentu získaných hlasů, kdy strana dosáhla v koalici se stranou MIÉP 1,37 % hlasů, ale nedosáhla na žádný mandát. Naopak MSZP, jež volby vyhrála, byli zastoupeni 48,18 % mandáty se ziskem 44,48 % hlasů. Celkově byly výsledky voleb v roce 2006 o něco proporčnější než zisky stran ve volbách roku 2010. Důležitou roli hraje v systému voleb do maďarského parlamentu, stejně jako ve volbách do britské dolní komory, tzv. psychologický efekt. To znamená, že si voliči uvědomují, že rozhodující podíl má většinová složka systému, a podle toho přizpůsobují své hlasování a navzdory svým skutečným preferencím raději hlasují pro „menší zlo“.²⁷⁶

V komparaci s volebním systémem pro volby do EP je systém používaný pro maďarské národní volby méně proporční, což je možné pozorovat na základě výpočtu indexů v tabulce č. 4. Srovnáním působení maďarského supersmíšeného systému a poměrného systému používaného v evropských volbách na výsledky strany Jobbik lze konstatovat, že v obou systémech dochází k podreprezentaci této strany, avšak v národních volbách má strana menší šance na úspěch vzhledem k působení výše zmíněného psychologického efektu.

Na tomto místě se nám otevírá otázka, zda nebylo jednou z příčin úspěchu Jobbiku v evropských volbách 2009 působení volebního systému, který straně

---

²⁷¹ Tamtéž, s. 134.

²⁷² Tamtéž, s. 134.

²⁷³ RÁCZ, A.: c. d., s. 40.

²⁷⁴ MLEJNEK, J.: c. d., s. 150-155.

²⁷⁵ Viz příloha.

²⁷⁶ MLEJNEK, J.: c. d., s. 150.

napomáhá, v kontrastu se systémem používaným v národních parlamentních volbách. Odpověď je poměrně komplikovaná. Na jednu stranu je zjevné, že volební systém v evropských volbách skýtá pro stranu větší šance na dosažení vyššího procenta mandátů než ve volbách národních se stejným procentním ziskem hlasů. Na druhou stranu pokud by pozitivní působení volebního systému na výsledky strany mělo být příčinou jejího úspěchu v evropských volbách, nemohli bychom pozorovat zisk dokonce ještě vyššího procenta hlasů v národních volbách v roce 2010. Ten nám totiž dokazuje, že je strana i přes působení mechanického a psychologického efektu volebního systému schopna dosáhnout stejných, nebo dokonce vyšších zisků než v evropských volbách i v systému, který nepůsobí v její prospěch. V tomto případě tedy nemůžeme za jednu z příčin úspěchu strany Jobbik považovat jiné nastavení volebního systému v evropských volbách.

Výsledky šetření dokazují, že volební systém jako jednu z příčin úspěchu tří radikálních stran BNP, PVV a Jobbiku v evropských volbách 2009 můžeme prokázat pouze v případě strany BNP. U té byl totiž potvrzen dopad odlišného nastavení volebního systému a odlišné proporcionality na její výsledky, kdy větší proporcionalita volebního systému a nižší volební práh v evropských volbách ovlivnily pozitivně její volební výsledek. V kontrastu s tím nebyl u dalších dvou stran tento efekt potvrzen. V případě Nizozemí bylo zjištěno, že volební systém pro volby do nizozemského parlamentu je více propoční než volební systém do evropského parlamentu, přestože se nejedná o velmi razantní diferenci a působení těchto systémů nemá zásadně odlišný dopad na výsledky strany PVV. V případě Maďarska jsme došli ke stejnému závěru jako u Nizozemí avšak s rozdílným vysvětlením. Systém evropských voleb sice poskytuje příznivější podmínky pro úspěch strany Jobbik, strana však dosáhla ještě o něco lepších výsledků v systému, který ji znevýhodňuje, a proto není možné brát příhodnější nastavení systému evropských voleb jako příčinu úspěchu strany v roce 2009.

4.4 Shrnutí vlivu jednotlivých faktorů na úspěch BNP, PVV a Jobbik

Výše uvedená analýza dokumentuje, že u každé ze zkoumaných stran existovala jiná kombinace příčin úspěchu v evropských volbách. Efekt druhořadosti evropských voleb byl jednou z příčin úspěchu u všech tří zkoumaných stran stejně jako zvyšující se nezaměstnanost ve všech třech zemích. Jinak je tomu však u příčiny vzrůstajícího množství imigrantů, která byla relevantní pouze v případě nizozemské strany PVV a

britské strany BNP. V případě maďarské strany Jobbik tato příčina absentuje. Poslední příčina, za kterou je považováno odlišné působení volebního systému v evropských volbách než ve volbách národních, jež straně nabízí větší možnost se prosadit, byla prokázána jen v případě BNP.

Závěr

Tato práce se zabývala úspěšností tří radikálních stran – Britské národní strany, Strany za svobodu a Jobbiku - Hnutí za lepší Maďarsko – v evropských volbách roku 2009. U všech těchto stran byl značný volební zisk překvapivý a stal se zároveň nejlepším volebním výsledkem do té doby (BNP a PVV dokonce doposud lepšího volebního zisku nedosáhla). Hlavním cílem práce bylo nalezení příčin vysokého zisku každé ze zkoumaných stran v evropských volbách roku 2009 a následné porovnání všech tří stran právě v kontextu příčin, které vedly k jejich nečekanému úspěchu. V souvislosti s cíli práce byly v úvodu stanoveny následující hypotézy, jejichž ověření mělo k naplnění cíle napomoci:

- 1) *Odlišné chování voličů v prvořadých a druhořadých volbách a s tím spojený přesun hlasů od velkých (vládních) stran k malým byl první příčinou nárůstu volební podpory pro BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 2) *Zvyšující se nezaměstnanost jednotlivých zemí byla druhou příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 3) *Zvyšující se počet imigrantů, přicházejících do jednotlivých zemí, byl třetí příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*
- 4) *Nastavení poměrného volebního systému a jeho větší proporcionalita pro volby do EP bylo čtvrtou příčinou úspěchu BNP, PVV a Jobbik ve volbách do EP 2009.*

Aby bylo možné pochopit důvody stanovení těchto hypotéz jako jednotlivých příčin úspěchu BNP, PVV a Jobbiku, bylo nutné první kapitulu pojmout jako teoretický základ pro následnou analýzu a představit dosavadní výzkum této problematiky a jednotlivé teorie a faktory, ze kterých práce vychází. První hypotéza stojí na teorii voleb druhého řádu, která se opírá o fakt, že voliči hlasují jinak ve volbách prvořadých než ve volbách druhořadých (hlasují více „srdcem“, více riskují, nebojí se propadnutí hlasů, chtějí potrestat vládní strany atd.). Toto rozdílné hlasování voličů se v důsledku projevuje právě na přesunech hlasů od stran velkých ke stranám malým, od stran vládních ke stranám nevládním a všeobecně ve větší šanci pro radikální strany. Druhá, třetí a čtvrtá hypotéza vychází z dosavadních výzkumů příčin úspěchu radikálních stran, kdy se většina odborníků shoduje na tom, že živnou půdou pro radikální strany je zvyšující se nezaměstnanost v zemi, zvyšující se počet imigrantů v zemi a nastavení a

působení volebního systému. V tomto ohledu mají radikální strany šanci uspět spíše v poměrných volebních systémech, kde jsou volební prahy nižší a kde je vyšší proporcionalita systému. V první kapitole byla taktéž krátce věnována pozornost teorii extremismu, která poskytuje charakteristiku rysů chování radikálních stran.

Druhá kapitola se věnovala stručnému představení jednotlivých stran, jejich vzniku, programovým stanoviskům a vztahu k Evropské Unii a taktéž zde byly rozpracovány dosavadní volební výsledky stran, ze kterých bylo v následujících kapitolách vycházeno.

Na základě stanovených cílů byly v třetí a čtvrté kapitole za pomoci srovnávací metody analyzovány volební výsledky stran ve volbách do EP 2009. Nejprve byl v třetí kapitole zkoumán vliv aspektů teorie voleb druhého řádu na zisky stran. V tomto kontextu byly konfrontovány výsledky z evropských voleb 2009, voleb druhého řádu, s výsledky předchozích národních parlamentních voleb, voleb prvního řádu, ve Velké Británii, Nizozemí a Maďarsku. Sledovány byly zejména přesuny hlasů od velkých stran k malým a od vládních stran ke stranám nevládním. Na základě této analýzy byla potvrzena první hypotéza – bylo dokázáno, že jednou z příčin úspěchu BNP, PVV a Jobbiku ve volbách do evropského parlamentu 2009 byla druhořadost těchto voleb a odlišné hlasování voličů, jež vedlo k výše zmíněným přesunům hlasů. Tento fakt byl přítomen u všech tří zkoumaných stran. Navíc bylo prokázáno, že evropské volby mohou být do jisté míry ukazatelem pro následující (prvořadě) národní parlamentní volby. Tento efekt bylo možné pozorovat zejména u stran ve Velké Británii a v Maďarsku, kdy umístění na prvních místech v národních parlamentních volbách v roce 2010 víceméně odpovídalo umístění stran v evropských volbách 2009, méně pak u Nizozemí, kdy se tento efekt projevil jen u některých stran, například u SP nebo D66.

Ve čtvrté kapitole byl postupně věnován prostor vlivu výše nezaměstnanosti, množství imigrantů a nastavení volebního systému ve Velké Británii, Nizozemí a Maďarsku na volební výsledky BNP, PVV a Jobbik. V souvislosti s výší nezaměstnaností byl u všech tří zemí sledován vývoj výše nezaměstnanosti a její klesající/stoupající tendence v průběhu času při konfrontaci s vývojem volebních výsledků jednotlivých stran. Klíčovým aspektem byla tendence vývoje v roce 2009, tedy v roce evropských voleb. Na základě výše uvedeného bylo možné potvrdit druhou hypotézu. V roce 2009 došlo k razantnímu vzrůstu nezaměstnanosti ve všech třech zemích, což bylo další příčinou úspěchu stran BNP, PVV a Jobbik.

Třetí hypotéza byla ověřována stejným způsobem jako hypotéza druhá. Opět byl sledován vývoj množství imigrantů v jednotlivých zemích a konfrontován s vývojem volebních výsledků jednotlivých stran. V tomto ohledu však bylo nutno brát jako signifikantní data pro evropské volby údaje z let 2007 a 2008. Důvodem byl fakt, že voliči nemohli být ovlivněni daty z let 2009, neboť ty byly zveřejněny teprve v roce 2010 nebo 2011. V roce, kdy se konaly evropské volby, byly tedy známy teprve data z let 2007 a 2008. Tato hypotéza byla potvrzena jen částečně, kdy byla značně zvyšující se tendence množství imigrantů prokázána jako příčina úspěchu pouze u stran PVV a BNP. U strany Jobbik nebyl možno tento aspekt považovat za další příčinu jejího vysokého zisku v evropských volbách, neboť strana byla schopna značně uspět i v době prudkého poklesu množství imigrantů.

Poslední hypotéza, která byla zkoumána v kontextu rozdílného nastavení a rozdílných účinků volebního systému působících v evropských volbách a v národních parlamentních volbách na volební výsledky jednotlivých stran, byla opět potvrzena pouze částečně, a to jen u strany BNP. V tomto případě byl prokázán zřetelný negativní vliv systému prvního na pásce, používaného při britských parlamentních volbách, na šance úspěchu BNP. Naopak díky nastavení poměrného systému v evropských volbách má strana větší šanci uspět. U strany PVV a Jobbik tento fakt potvrzen nebyl. Mezi nizozemským systémem používaným při národních parlamentních volbách a při evropských volbách byl zjištěn pouze malý rozdíl v nastavení systému. Tato rozdílnost neměla vliv na úspěch PVV, mimo jiné také díky faktu, že oba systémy jsou velmi proporční. V případě strany Jobbik nebyla hypotéza prokázána díky faktu, že navzdory příznivějšímu působení volebního systému v evropských volbách, který straně poskytuje větší šanci uspět, byla strana schopna dosáhnout při národních parlamentních volbách ještě lepšího výsledku než při volbách evropských.

Sumarizací všech výsledků analýzy je možné odpovědět na otázku položenou v úvodu následujícími závěry:

Jednou z příčin úspěchu strany BNP ve volbách do EP byl efekt druhořadosti těchto voleb spojený s přesuny hlasů od velkých a vládních stran, které straně napomohly k vysokému zisku. Za další příčinu je možné považovat zvyšující se nezaměstnanost a množství imigrantů ve Velké Británii a taktéž existenci odlišného volebního systému při volbách do Evropského parlamentu, jenž skýtá větší možnost strany uspět než při národních parlamentních volbách, ve kterých je strana znevýhodněna mechanickým i psychologickým efektem systému prvního na pásce. U

BNP byly tedy potvrzeny všechny čtyři zkoumané příčiny. U strany PVV je možné za příčiny vysokého zisku v evropských volbách 2009 považovat opět efekt voleb druhého řádu, dále pak stoupající nezaměstnanost a zvyšující se množství imigrantů v Nizozemí. Úspěch strany Jobbik v evropských volbách je možné vysvětlit na základě efektu voleb druhého řádu a rapidního tempa růstu nezaměstnanosti v Maďarsku.

Hlavní předností této práce je fakt, že téma úspěchu PVV a Jobbiku je prakticky neprobádaným vědeckým prostorem. Na celkový úspěch radikálních stran v evropském parlamentu bylo navíc doposud nahlíženo především jen z pohledu teorie voleb druhého řádu a další možné aspekty, jež je možné pozorovat jak u voleb prvního řádu, tak u voleb druhého řádu, nebyly vůbec brány v potaz. Tímto práce přináší novou perspektivu pohledu na výzkum této problematiky. Mezi hlavní limity této práce patří fakt, že strany PVV a Jobbik působí na politické scéně poměrně krátkou dobu, a proto není možné na základě výzkumu pouze dvojích parlamentních voleb a jedné evropských voleb generalizovat v kontextu všeobecných tendencí podpory stran. Navíc nebylo vzhledem k rozsahu práce možné prozkoumat jednotlivé proměnné do větší hloubky. Tento fakt může být námětem pro další rozpracování tématu v rozsahově obsáhlejší práci, kdy zejména v případě volebního systému by bylo zajímavé jednotlivé aspekty volebního systému podrobněji prozkoumat. Taktéž by byla zajímavá komparace příčin úspěchu BNP, PVV a Jobbiku s příčinami úspěchu dalších radikálních stran, jež nyní působí v Evropském parlamentu.

Seznam zkratk

BNP – Britská národní strana

CDA – Křesťanskodemokratická výzva

CU – Křesťanská unie

D66 – Demokraté 66

EP – Evropský parlament

FIDESZ - KDNP – Maďarská občanská unie - Křesťansko-demokratická lidová strana

Jobbik – Jobbik - Hnutí za lepší Maďarsko

MIÉP – Strana maďarské spravedlnosti a života

MSZP – Maďarská socialistická strana

PvdA – Strana práce

PVV – Strana za svobodu

SP – Socialistická strana

SzDSz – Svaz svobodných demokratů - Maďarská liberální strana

VB – Velká Británie

VVD – Lidová strana

Prameny a literatura

Prameny

A 'new' government in Hungary. Centre for Eastern studies, 22. dubna 2009, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2009-04-22/new-government-hungary> (22. 1. 2011)

Balkenende 'overtuigd' van kabinet CDA, PvdA, CU. NrcHandelsblad , 5. ledna. 2007, http://vorige.nrc.nl/binnenland/article1757589.ece/Balkenende_overtuigd_van_kabinet_CDA,_PvdA,_CU (17. 1. 2011)

BENNOIT, Kenneth – SCHIEMANN, John W.: *Electoral system origins: Institutional choice in Hungary.* Text prezentovaný na konferenci The Northeastern Political Science Association Meeting, 9. listopadu 1995, s. 1-32.

BERNHAGEN, Patrick – ROSE, Richard: *Political effects of low turnout at EP elections.* Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu 18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU, s. 1-23.

BNP doubles number of councillors. BBC news 5. května 2006, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4974870.stm (8. 2. 2011)

British National Party. Nasty, brutish and short-lived?An absurd row is splitting Britain's extreme right. The Economist, 5. srpna 2004, http://www.economist.com/node/3070134?story_id=3070134 (5. 2. 2011)

Británie přepisuje historii. Zemi poprvé od 2. světové války povede koalice. IDNES, 12. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/britanie-prepisuje-historii-zemi-poprve-od-2-svetove-valky-povede-koalice-1r8-/zahranicni.asp?c=A100512_072953_zahranicni_aha (14. 5. 2010)

CLARK, Nick: *Explaining Low Turnout in EP Elections: Voter's Perceptions of the European Parliament.* Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu

18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU, s. 1-40.

Democracy, freedom, culture and identity. British national party general elections manifesto 2010. The Manifesto of the British National Party 6 May 2010. British national party, <http://communications.bnp.org.uk/ge2010manifesto.pdf> (7. 2. 2011)

Elections 2005. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/vote2005/html/scoreboard.stm> (8. 2. 2011)

Elections 2010. BBC news, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (8. 2. 2011)

Emailová korenspondence s Maďarským statistickým úřadem (s Edina Matyas-Bodovics), nezveřejněná data.

Employment and unemployment October – December 2010 and year 2010. Maďarský centrální statistický úřad (Hungarian central statistical office), nepublikované data.

Employment Rate falls to 70.5 per cent. Office for National Statistics, <http://www.statistics.gov.uk/cci/nugget.asp?id=12> (25. 1. 2011)

European Election 2009: UK Results. BBC news, http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/elections/euro/09/html/ukregion_999999.stm (9. 2. 2011)

European Parliament election 2004 Results. UK Political info, <http://www.ukpolitical.info/Euro04.htm> (5. 2. 2011)

HOBOLT, Sara B. – SPOON, Jae-Jae: *Motivating the European voter: Parties, Issues, and campaigns in European Parliament Elections.* Text prezentovaný na konferenci institutu PIREDEU v Bruselu 18.-19. listopadu 2010, European University institute, Robert Schuman centre for advanced studies, PIREDEU, s. 1-38.

Hodina pravdy pro Maďarsko: země se ocitla na pokraji bankrotu. IDNES kavárna, 18. března 2009,

http://zpravy.idnes.cz/hodina-pravdy-pro-madarsko-zeme-se-ocitla-na-pokraji-bankrotu-ptv-/kavarna.asp?c=A090317_162132_kavarna_bos (22. 1. 2011)

Jobbik čili poznejte blíž své strašidlo. Hospodářské noviny, 23. března 2010, <http://hn.ihned.cz/c1-41607070-jobbik-cili-poznejte-bliz-sve-strasidlo?> (3. 2. 2011)

Jobbik chce opět vytvořit polovojenské oddíly. Prvnizpravy, 28. května 2010, <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/ze-zahranici/jobbik-chce-opet-vytvorit-polovojenske-oddily/> (4. 2. 2011)

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2002. Office for National Statistics, London 2004, s. 9.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2003. Office for National Statistics, London 2005, s. 9.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2004. Office for National Statistics, London 2006, s. 9.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2005. Office for National Statistics, London 2007, s. 11.

International migration. Migrants entering or leaving the United Kingdom and England and Wales, 2006. Office for National Statistics, London 2008, s. 11.

Migration Statistics 2008. Annual Report. Office for National Statistics, 2009, s. 7.

Migration Statistics 2009. Office for National Statistics, 2010, s. 1.

Migration Statistics Quarterly Report. Office for National Statistics, 2011, s. 5.

Na Maďarsko doléhá krize na finančních trzích. IDNES, 29. října 2009,
[http://finance.idnes.cz/na-madarsko-doleha-krize-na-financnich-trzich-fn5-
/inv.asp?c=A081025_115950_inv_hla](http://finance.idnes.cz/na-madarsko-doleha-krize-na-financnich-trzich-fn5-
/inv.asp?c=A081025_115950_inv_hla) (21. 1.2011)

Nezaměstnanost v Maďarsku v letech 1999-2009. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat),
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

Nezaměstnanost v Nizozemí v letech 1999-2010. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat),
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

Nezaměstnanost ve Velké Británii v letech 1999-2009. Elektronická databáze Evropského statistického úřadu (Eurostat),
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (24. 1. 2011)

Nizozemská vláda se rozpadla kvůli sporům o vojáky v Afghánistánu. ČT24, 20. února 2010,
<http://www.ct24.cz/svet/81630-nizozemska-vlada-se-rozpadla-kvuli-sporum-o-vojaky-v-afghanistanu/video/2/> (20. 2. 2010)

'Obstacle' Hungary PM to design. BBC news, 21. března 2009,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7956610.stm> (21. 1. 2011)

Parliamentary Elections in Hungary 2002, National election office,
http://www.valasztas.hu/en/onkval2010/201/201_0.html (26. 1. 2011)

2010 Parliamentary elections. National election office,
http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. 2. 2011)

Partij voor de vrijheid:De agenda van hoop en optimisme Een tijd om te kiezen: PVV 2010-2015. Partij voor de vrijheid,
<http://www.pvv.nl/index.php/visie/verkiezingsprogramma.html> (1. 2. 2011)

Partij voor de Vrijheid (PVV). EuropaNU, http://www.europa-nu.nl/id/vhnnmt7m4rqi/partij_voor_de_vrijheid_pv_v (29. 1. 2011)

Partij voor de Vrijheid Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009. University in Groningen,
<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PVVVerkProgrEurParl2009.pdf> (1. 2. 2011)

PVV en Tweede Kamerverkiezingen 2006. EuropaNU, http://www.europa-nu.nl/id/vhnnmt7mr5zr/pvv_en_tweede_kamerverkiezingen_2006 (2. 2. 2011)

PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary.* Text prezentovaný na konferenci "Far right networks in Northern and Eastern Europe" 25.-28. března 2010 Uppsala University, Švédsko, s. 1-21.

Radical change. A guide to Jobbik's parliamentary electoral manifesto for national self-determination and social justice. Jobbik 2010. Jobbik-The movement for a better Hungary, <http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf> (5. 2. 2011)

Record number of immigrants in 2010. Statistics Netherlands, 9. února 2011,
<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/vergrijzing/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-007-pb.htm>
(26. 2. 2011)

Round 2 of the Parliamentary election of 2006 April 23, 2006. Results. National election office, http://www.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html (20. 1. 2011)

SCHMEETS, Hans – TE RIELE, Saskia: *A decline of social cohesion in the Netherlands? Participation and trust, 1997-2010.* Text prezentovaný na Mezinárodní konferenci o sociální kohezi a rozvoji (The International Conference on Social Cohesion and Development) v Paříži 20. ledna 2010, s. 1-20.

1993: *Shock as racist wins council seat*. BBC news, 17. září 1993, http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/september/17/newsid_2520000/2520085.stm (7. 2. 2011)

The European elections: EU Legislation, National provisions and Civic participation. European parliament: Directorate general for internal policies, 2009, s. 1-91.

Tony Blair's third term speech, BBC news, 6. května 2005, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/vote_2005/frontpage/4522185.stm (12. 1. 2011)

Tweede Kamerverkiezingen 2006. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (14. 1. 2011)

Tweede Kamerverkiezingen 2010. Parlement & Politiek, <http://www.parlement.com/9353000/1f/j9vvhy5i95k8zxl/vh8lnhrpmxux> (19. 1. 2011)

Ultrapravicová BNP bude muset za členy přijímat i nebělochy. Britské listy, 4. září 2009, <http://blisty.cz/art/48765.html> (7. 2. 2011)

Ve volbách Evropu překvapili piráti a extremisté. Lidové noviny, 8. června 2009, http://www.lidovky.cz/ve-volbach-evropu-prekvapili-pirati-a-extremiste-f71-/ln_zahranici.asp?c=A090607_192442_ln_zahranici_mpr (15. 1. 2011)

VILČEK, Ivan: *Demonstrace proti premiérovi v Budapešti, 150 zraněných*. Novinky, 19. září 2006, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/96109-demonstrace-proti-premierovi-v-budapesti-150-zranenych.html> (4. 2. 2011)

VILČEK, Ivan: *Jobbik*. Novinky, <http://tema.novinky.cz/jobbik> (4. 2. 2011)

Volby v Maďarsku - Fidesz převálcovává levici. První zpravy, 12. dubna 2010, <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/ze-zahranici/volby-v-madarsku----fidesz-prevalcoval-levici/> (20. 1. 2011)

V Nizozemsku zabodovala v místních volbách ultrapravice. Aktuálně, 4. března 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=662410> (10. 6. 2010)

Vote 2001. Results & Constituencies UK Breakdown. BBC news, http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/vote2001/results_constituencies/uk_breakdown/uk_full.stm (5. 2. 2011)

Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Maďarsko. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/hungary_cs.html (20. 1. 2011)

Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Nizozemsko. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/netherlands_cs.html (15. 1. 2011)

Výsledky Evropských voleb v roce 2009. Spojené království. Evropský parlament, http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/cs/united_kingdom_cs.html (12. 1. 2011)

WILDERS, Geert: *Fitna* (film), 2008.

Wildersův film uráží, ale nešokuje. Reakce muslimů jsou klidné. IDNES, 28. března 2008, http://zpravy.idnes.cz/wildersuv-film-urazi-ale-nesokuje-reakce-muslimu-jsou-klidne-pt5-/zahranicni.asp?c=A080328_123625_zahranicni_ad (1. 2. 2011)

Xenofobní politik Griffin útočil v BBC na islám, policie před televizí zatýkala. IDNES, 23. října 2009, http://zpravy.idnes.cz/xenofobni-politik-griffin-utocil-v-bbc-na-islam-policie-pred-televizi-zatykala-1yv-/media.asp?c=A091023_105114_media_ipl (7. 2. 2011)

Literatura

ANDEWEG, Rudy B. – IRWIN, Galen A.: *Dutch government and politics*. Hong Kong, Palgrave MacMillan 1993, 264 s.

ANTAL, Attila: *Maďarsko*. In: CABADA, Ladislav – HLOUŠEK, Vít a kol.(Eds.): *Eurovolby 2009: Prostor pro evropeizaci politických stran ve středovýchodní Evropě*. Plzeň, Aleš Čeněk 2010, s. 118-142.

ARLZHEIMER, Kai: *Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980-2002*, American Journal of Political Science, 53, 2009, s. 1-41. (www.kai-arzheimer.com)

BEDNÁŘ, Miroslav: *Radikalismus jako opak extremismu*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín, Nezávislé centrum pro studium politiky 2007, s. 33-40.

BENDA, Lukáš: *Parlamentní volby v Maďarsku 2006*. In: *Cevrorevue*, 2006, č. 5. <http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-on-line/2006/5/67380-parlamentni-volby-madarsku-2006.html> (19. 1. 2011)

BETZ, Hans-Georg: *Politics of Resentment: Radical Right-Wing Radicalism in Western Germany*. *Comparative Politics*, 23, 1990, č. 1, s. 45-60. (www.jstor.org)

BETZ, Hans-Georg: *Radical right wing populism in Western Europe*. New York, St. Martin's Press 1994, 226 s.

BETZ, Hans-Georg: *The New Politics of Resentment: Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe*. *Comparative politics*, 25, 1993, č. 4, s. 413-427. (www.jstor.com)

CARRUBBA, Cliff – TIMPONE, Richard J.: *Explaining Vote Switching Across First and Second Order Elections: Evidence from Europe*. *Comparative Political Studies*, 38, 2005, č. 31, s. 1-36.

DANICS, Štefan: *Radikalismus – extremismus – antisystémovost*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín, Nezávislé centrum pro studium politiky 2007, s. 54-63.

FORD, Robert – GOODWIN, Matthew J.: *Angry White Men: Individual and Contextual Predictors of Support for the British National*. *Political studies*, 56, 2010, s. 1-25. (<http://onlinelibrary.wiley.com>)

GALLAGHER, Michael: *Comparing Proportional Representation Electoral Systems: Quotas, Thresholds, Paradoxes and Majorities*. *British Journal of Political Science*, 22, 1992, č. 4, s. 469-496.

GOLDER, Matt: *Explaining variation in the success of extreme right parties in Western Europe*. *Comparative political studies*, 36, 2003, č. 4, s. 432-466.

GOODWIN, M. J.: *Activism in contemporary extreme right parties the case of the British national party (BNP)*. *Journal of Elections, Public opinion and Parties*, 20, 2010, č. 1, s. 31-54.

GOODWIN, Matthew J.: *The Extreme Right in Britain: Still an „Ugly Duckling“ but for How Long?*. *Political Quarterly*, 78, 2007, č. 2, s. 241-250.

GUIBERNAU, Montserrat: *Migration and the rise of radical right. Social malaise and the failure of mainstream politics*. The research programme “managing migration in times of economic turbulence” is kindly supported by the Barrow Cadbury Trust, 2010, s. 1-19. (www.policy-network.cz)

HIX, Simon – MARSH, Michael: *Punishment or protest? Understanding European Parliament elections*. *The Journal of Politics*, 69, č. 2, 2007, s. 495-510. (<http://search.ebscohost.com>)

HOBOLT, Sara B. – SPOON, Jae-Jae – TILLEY, James: *A vote against Europe? Explaining defection at the 1999 and 2004. European Parliament elections.* British Journal of Political Science 39, 2009, č. 1, s. 93-115.

HOBOLT, Sara B. – WITTROCK, Jill: *The second-order election model revisited: An experimental test of vote choices in European Parliament elections.* Electoral studies, 30, 2011, s. 29-40.

HUŠEK, Petr – CHYTILEK, Roman: Většinové volební systémy. In: ČALOUK, Dalibor – CHYTILEK, Roman – LEBEDA, Tomáš – ŠEDO, Jakub: *Volební systémy.* Brno, Masarykova universita 2004, s. 64-91, 376 s.

HYLARIDES, Peter: *Geert Wilders: an interview with the Netherlands' controversial politician.* Contemporary Review, 291, 2009, č. 1692, s. 1-10. (<http://web.ebscohost.com/>)

JACKMAN, Robert W. – VOLPERT, Karin: *Conditions favouring parties of the extreme right in Western Europe.* British Journals of Political Science, 26, 1996, s. 501-521. (www.jstor.org)

JORDAN, Michael J.: *Society: Demonization, HungarianStyle.* Transitions online, 20, č. 4, 2010, s. 1-4. (www.cceol.com)

KALTENBACH, Jenö – TWIGG, Catherine: *Spoken Today, Committed Tomorrow.* Roma rights quarterly, 2009, č. 1, s. 17-22. (www.cceol.com)

KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context.* Comparative European Politics, 2005, č. 3, s. 261-288.

KITCHELT, Herbert: *The Radical Right in Western Europe: A Comparative Analysis.* Michigan, University of Michigan Press, 1997, 352 s.

KOSTADINOVA, Tatiana: *Do mixed electoral systems matter?: a crossnational analysis of their effects in Eastern Europe*. *Electoral studies*, 21, 2002, s. 23-34.

LEBEDA, Tomáš: *Hlavní proměnné proporčních volebních systémů*. *Sociologický časopis*, 37, 2001, č. 4, s. 425-448.

LEBEDA, Tomáš: *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality*. *Sociologický časopis*, 42, č. 4, 2006, s. 657-681.

LEBEDA, Tomáš: *Volební systémy poměrného zastoupení. Mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*, Praha, Karolinum 2008, 160s.

MAREŠ, Miroslav: *Radikalizace politiky v evropském prostoru*. In: HIRTLOVÁ, PETRA – SRB, Vladimír: *Radikalismus a jeho projevy v současném světě. Sborník z mezinárodní vědecké konference ARC – VŠPSV, 10-11. 5. 2007*. Kolín, Nezávislé centrum pro studium politiky 2007, s. 201-206.

MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: KOPEČEK, Lubomír – HLOUŠEK, Vít (Eds.): *Demokracie. Teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova universita, Mezinárodní politologický ústav 2004, s. 297-321.

MARSH, Michael: *Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections*. *British Journal of Political Science*, 28, 1998, s. 591-607.

MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku?*. In: LEBEDA, Tomáš – NOVÁK, Miroslav a kol. (Eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Plzeň, Aleš Čeněk 2004, s. 122-161.

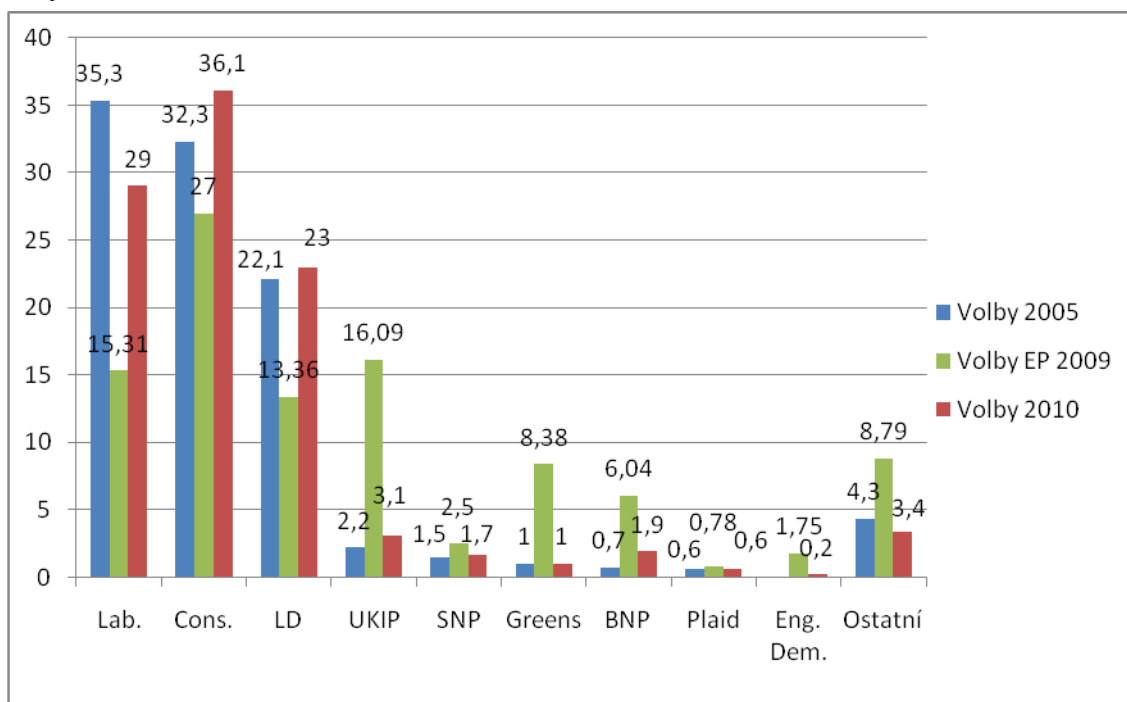
MOSER, Robert G.: *Electoral Systems and the Number of Parties in Postcommunist States*. *World Politics*, 51, 1999, č. 3, s. 359-384.

- MULDER, Peter: *Fortuynova extrémně pravicová šou*. In: Sedmá generace – společensko-ekologický časopis, <http://www.sedmagenerace.cz/index.php?art=clanek&id=118> (1. 2. 2011)
- NORRIS, Pippa: *Choosing Electoral Systems: Proportional, Majoritarian and Mixed Systems*. International Political Science Review, 18, 1997, č. 3, s. 297-312.
- NORRIS, Pippa: *Nomination: Second-order elections revised*. European Journal of Political research, 31, 1997, č. 1, s. 109-124.
- NORRIS, Pippa: *Radical right: Voters and parties in the regulated market*. New York, Cambridge University press 2005, 366 s.
- OUTLÝ, Jan: *Volební systém pro volby do Evropského parlamentu. Srovnání původních a nově přistoupivších zemí*. In: ŠARADÍN a kol.(Eds.): *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc, Periplum 2007, s. 27-46.
- RÁCZ, András: *Hungary. The foreign policy element in the parliamentary elections*. In: BRADOVÁ, Eva – ŠARADÍN, Pavel (Eds.): *Visegrad votes : parliamentary elections 2005-2006*. Olomouc, Palacký University 2007, s. 38-58.
- REIF, Karlheinz – SCHMITT, Hermann: *Nine Second-order National Elections – A Conceptual Framework For the Analysis of European Elections Results*. European Journal of Political Research, 8, 1980, č. 3, s. 3-44.
- SARTORI, Giovanni: *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Praha, Slon 2001, 238 s.
- SOKOL, Petr: *S islamisty v zádech – kdo je Geert Wilders?*. In: Cevro, <http://www.cevro.cz/cs/o-cevro/cevro-v-mediich/216483-petr-sokol-islamisty-zadech-kdo.html> (30. 1. 2011)
- ŠARADÍN, Pavel: *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*. Olomouc, Universita Palackého v Olomouci 2008, 161 s.

Přílohy

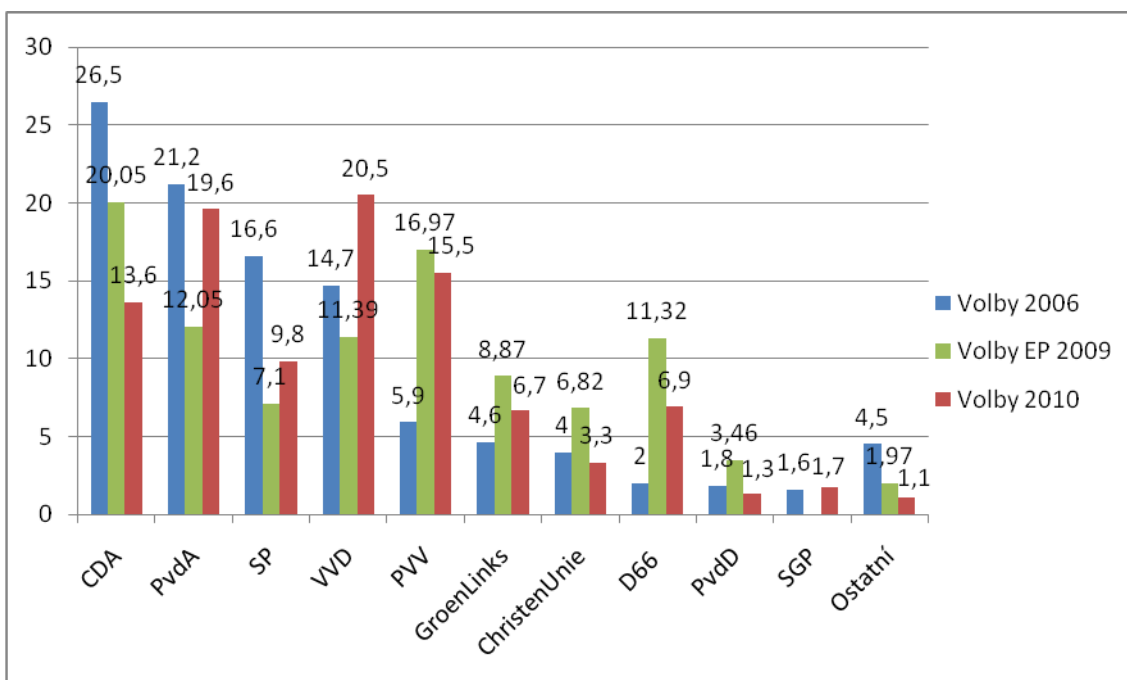
Volební výsledky stran – procento získaných hlasů

Graf č. 1 - Velká Británie

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z BBC news, <http://news.bbc.co.uk/>; Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>)

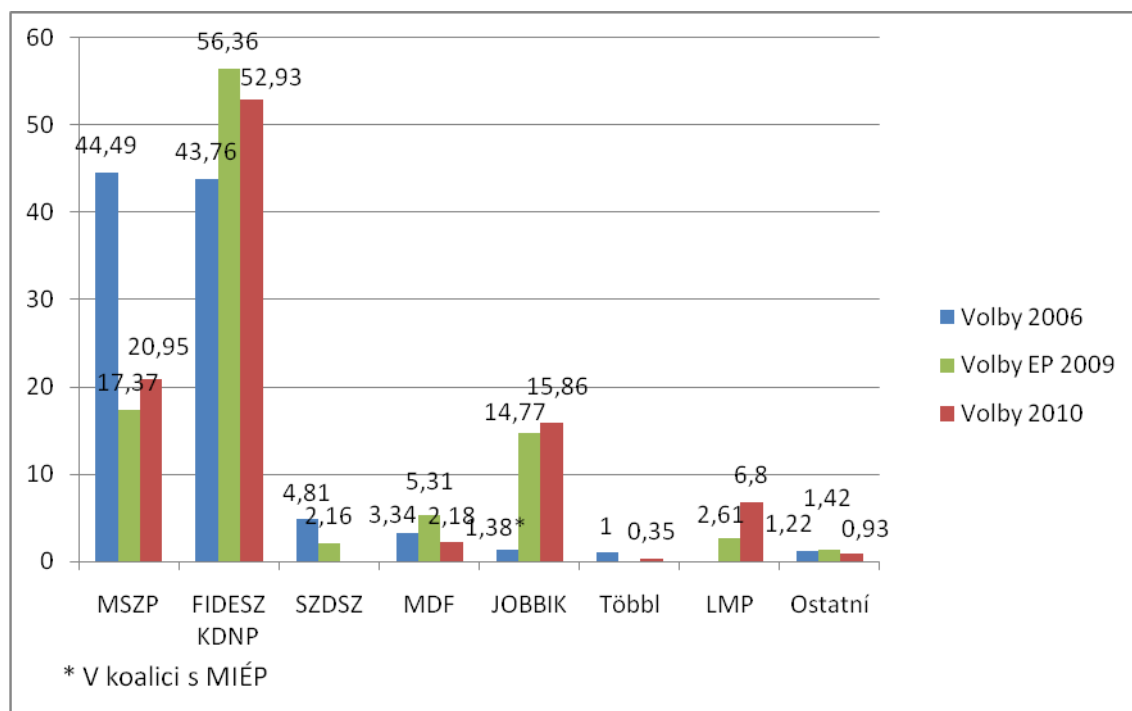
Graf č. 2 - Nizozemí

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Parlement&Politiek, www.parlement.com, Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>)

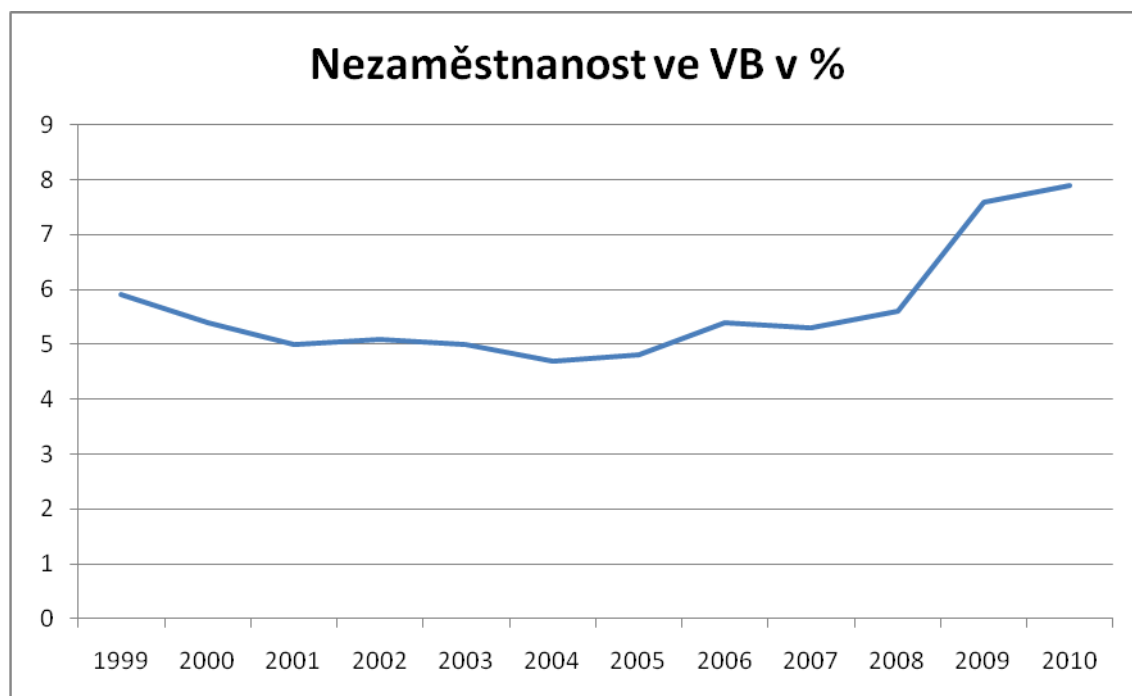
Graf č. 3 - Maďarsko

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z National election office, <http://www.valasztas.hu/>; Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>)

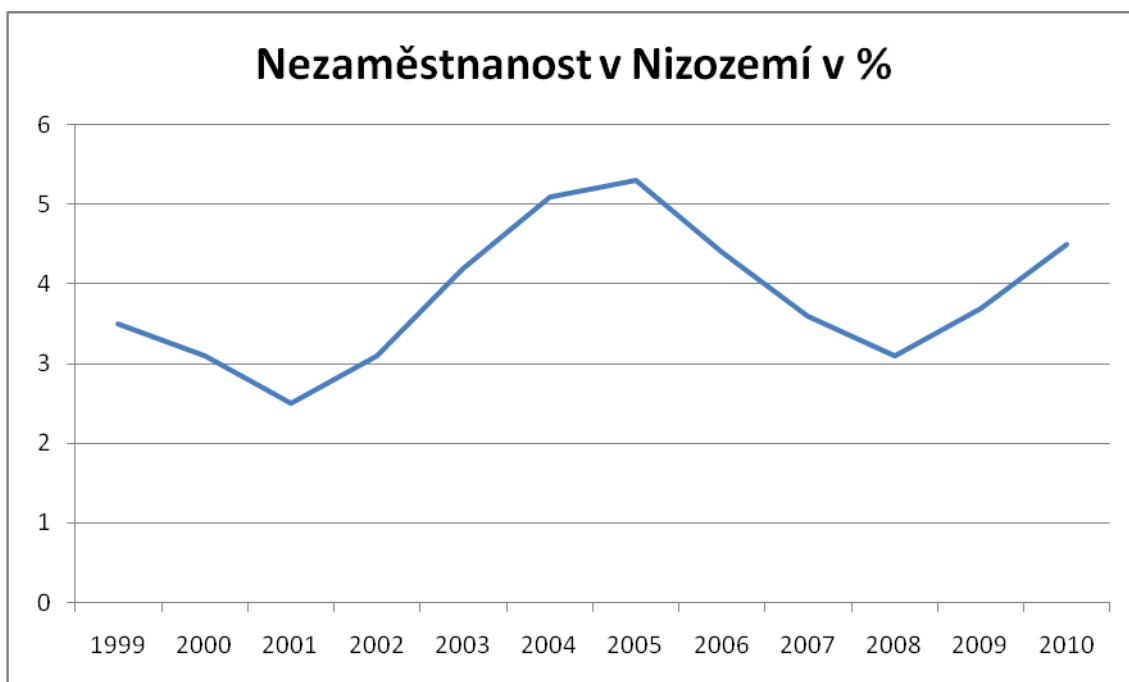
Výše nezaměstnanosti

Graf č. 4 – Nezaměstnanost ve Velké Británii

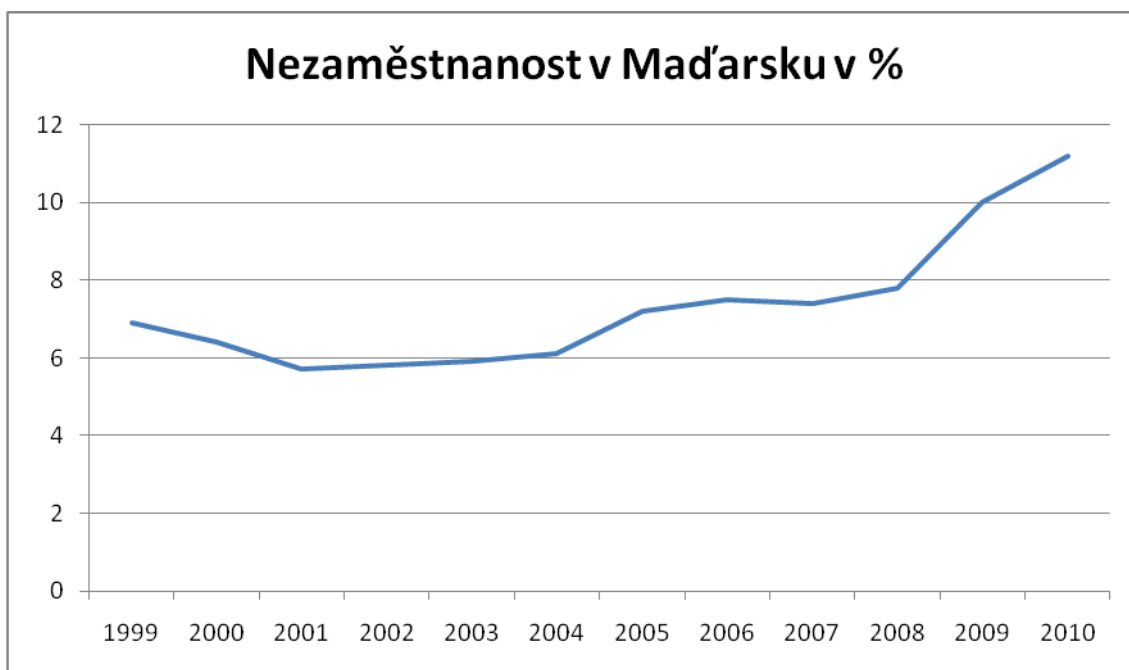
Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Office for National Statistics www.statistics.gov.uk/) a Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

Graf č. 5 – Nezaměstnanost v Nizozemí

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z databáze Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

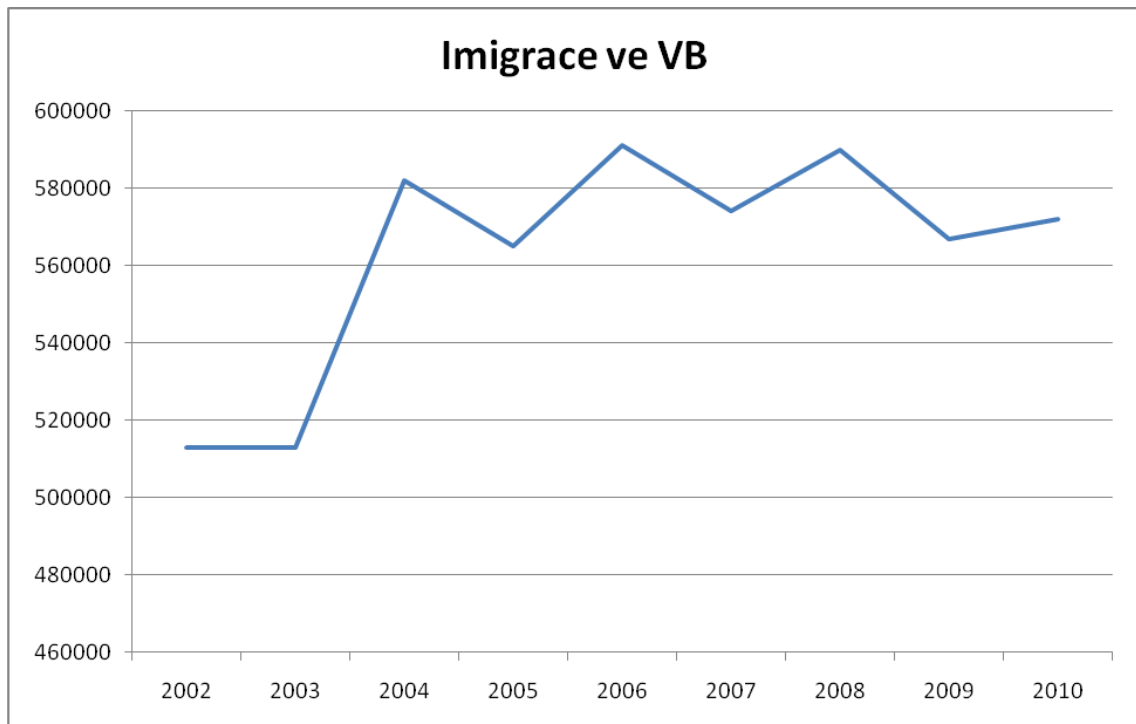
Graf č. 6 – Nezaměstnanost v Maďarsku

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Centrálního statistického úřadu v Maďarsku <http://portal.ksh.hu> a z databáze Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

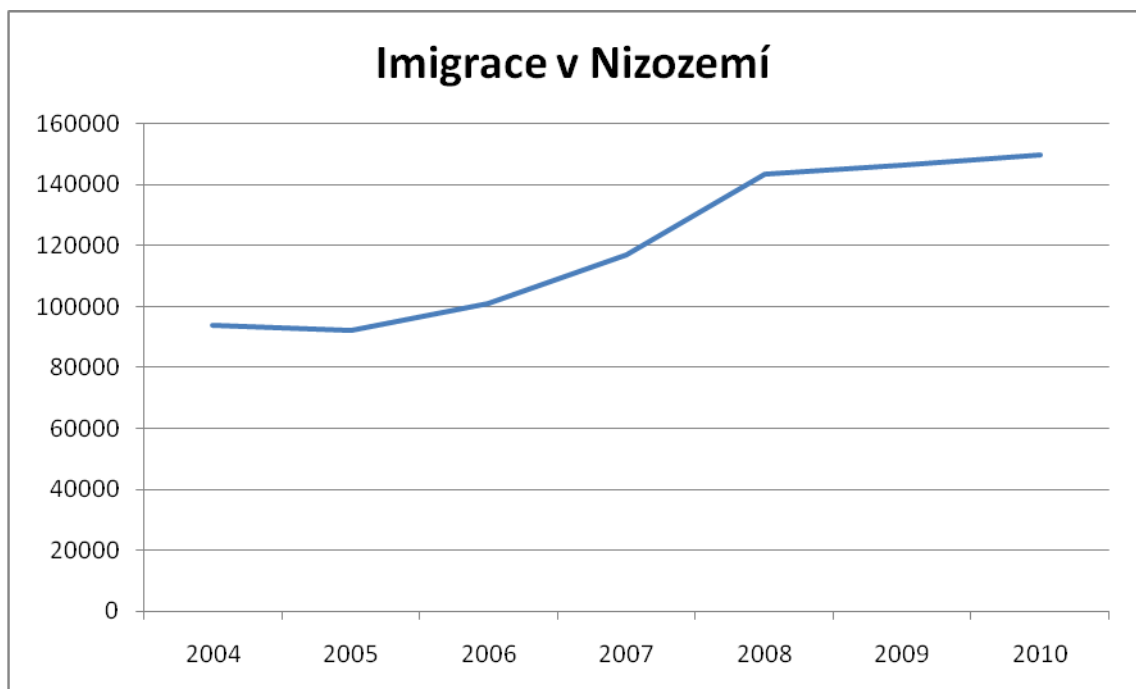
Množství imigrantů

Graf č. 7 – Množství imigrantů přicházejících do Velké Británie

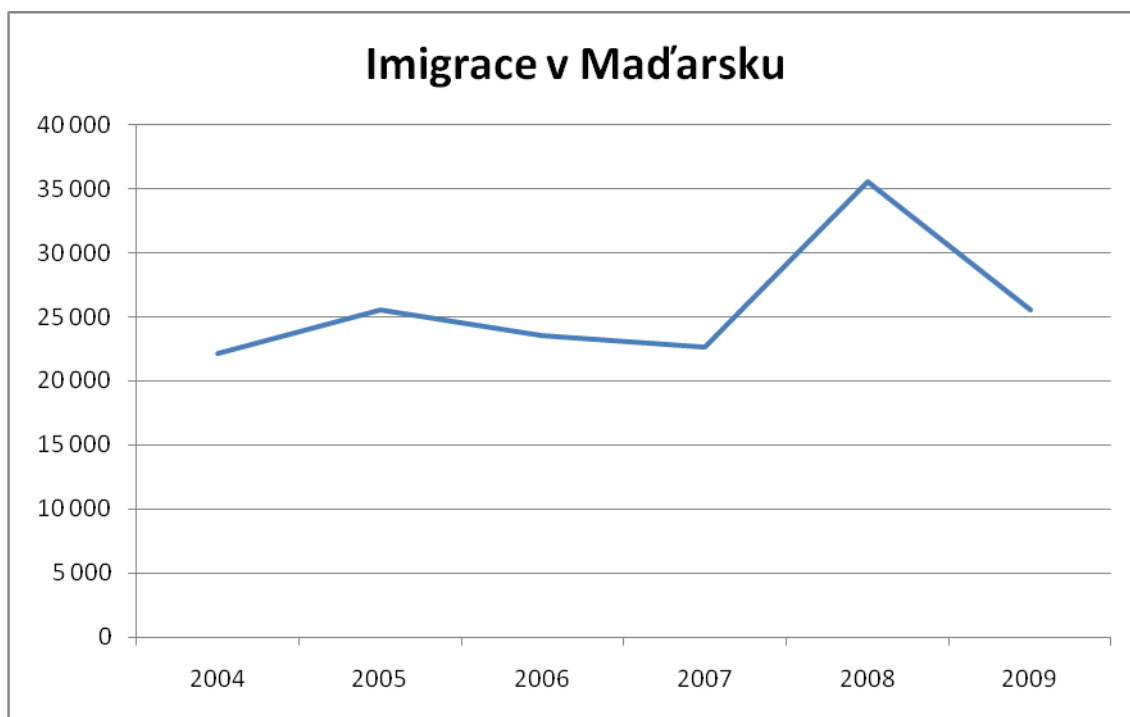
Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Office for National Statistics www.statistics.gov.uk/ a databáze Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

Graf č. 8 – Množství imigrantů přicházejících do Nizozemí

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat ze Statistického úřadu v Nizozemí www.cbs.nl a databáze Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

Graf č. 9 – Množství imigrantů přicházejících do Maďarska

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Centrálního statistického úřadu v Maďarsku <http://portal.ksh.hu>)

Volební výsledky stran – procento získaných hlasů a procento získaných křesel

Tabulka č. 1 – Velká Británie

Velká Británie									
Strany	Výsledky voleb								
	2005			EP 2009			2010		
	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty
Lab.	35,3	55,1	356	15,31	18,05	13	29	39,69	256
Cons.	32,3	30,65	198	27	34,7	25	36,1	47,23	302
LD	22,1	9,6	62	13,36	15,28	11	23	8,77	56
UKIP	2,2	0	0	16,09	18,05	13	3,1	0	0
SNP	1,5	0,93	6	2,05	2,78	2	1,7	0,92	6
Greens	1	0	0	8,38	2,78	2	1	0,15	1
BNP	0,7	0	0	6,04	2,78	2	1,9	0	0
Ostatní	4,9	3,72	24	11,77	5,58	4	4,2	3,24	29

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z BBC news, <http://news.bbc.co.uk/>; Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>; výpočet procent mandátů vlastní)

Tabulka č. 2 – Nizozemí

Nizozemí									
Strany	Výsledky voleb								
	2006			EP 2009			2010		
	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty
CDA	26,5	27,4	41	20,05	20	5	13,6	14	21
PvdA	21,2	22	33	12,05	12	3	19,6	20	30
SP	16,6	16,7	25	7,1	8	2	9,8	10	15
VVD	14,7	14,6	22	11,39	12	3	20,5	20,7	31
PVV	5,9	6	9	16,97	16	4	15,5	16	24
GroenLinks	4,6	4,7	7	8,87	12	3	6,7	6,7	10
ChristenUnie	4	4	6	6,82	8	2	3,3	3,3	5
D66	2	2	3	11,32	12	3	6,9	6,7	10
Ostatní	4,5	2,6	4	5,43	0	0	4,1	2,6	4

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z Parlement&Politiek, www.parlement.com, Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>; výpočet procent mandátů vlastní)

Tabulka č. 3 – Maďarsko

Maďarsko									
Strany	Výsledky voleb								
	2006			EP 2009			2010		
	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty	hlasy v %	mandáty v %	mandáty
MSZP	44,48	48,18	186	17,37	18,2	4	20,95	15,27	59
FIDESZ KDNP	43,76	42,48	164	56,36	63,6	14	52,93	67,88	262
SZDSZ	4,81	4,66	18	2,16	0	0	0,2	0,26	1
MDF	3,34	2,84	11	5,31	4,5	1	6,8	4,15	16
JOBBIK	X	X	X	14,77	13,7	3	15,86	12,18	47
Ostatní	3,61	1,84	7	4,03	0	0	3,26	0,26	1

Zdroj: Archiv autorky (na základě dat z National election office, <http://www.valasztas.hu/>; Evropský parlament, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/>; výpočet procent mandátů vlastní)

Tabulka č. 4 – Hodnoty indexů proporcionality

Indexy proporcionality				
Země	hodnota indexu			
	Evropské volby		Nár. parl. volby	
	D	RR	D	RR
Velká Británie	18	69	23	51
VB bez Sev. Irska	18	47	X	X
Nizozemí	7	26	3	6
Maďarsko	8	12	15	46

* 0=absolutní proporcionalita, 100=krajní disproporcionalita

Zdroj: Archiv autorky (vlastní výpočet na základě výše zmiňovaných volebních výsledků a vzorců indexů proporcionality, viz LEBEDA, Tomáš: *Teorie reálné kvóty, alternativní přístup k měření volební proporcionality*. Sociologický časopis, 42, č. 4, 2006, s. 657-681.; index proporcionality pro Evropské volby byl vypočítán na základě dat pro Evropské volby 2009, index proporcionality pro národní parlamentní volby byl vypočítán na základě dat z posledních národních parlamentních voleb v jednotlivých zemích)